

LÚBEĽSKÉ NOVINY

1. polrok 2021

Štvrtok 10. júna naša obec žila návštevou Národnej hodnotiacej komisie, ktorá hodnotí obce zapojené do súťaže Dedina roka 2021.

Pokračovanie na str. 10

MILÍ SPOLUOBČANIA, PRIATELIA,

máme za sebou prvý polrok roka 2021 a vy držíte v rukách nové vydanie Ľubelských novín, ktorých obsah veríme, že vás zaujme.

Začiatok roka bol poznačený stále pretrvávajúcou koronakrízou, kedy sa takpovediac spoločenský, ale aj bežný život spomalil. Neustále meniace sa opatrenia spôsobovali komplikácie pri úradných procesoch, mnohé rozbehnuté aktivity sa aj v našej obci pribrzili.

Ale aj napriek ťažším časom sme ukázali, akí vieme byť k sebe dobrosrdeční a solidárni. Obec v spolupráci s Miestnym spolkom SČK rozdala každému seniorovi nad 65 rokov balíček s rúškami a respirátormi a naši miestni podnikatelia zakúpili vitamíny nielen pre seniorov, ale aj sociálne slabších občanov našej obce. Všetkým vám, ktorí ste akýmkoľvek spôsobom pomohli, patrí úprimné a veľké ďakujem.

Rozpočet na tento rok sme schválili veľmi opatrný a zodpovedný, pretože stále nevieme presne odhadnúť, čo nás čaká a či opäť nebudú vplyvom pandémie, ale aj nestabilnej vládnej situácie, výpadky z podielových daní, z ktorých obec žije. Preto sme sa upriamili na aktivity, ktoré obecný rozpočet veľmi nezaťažia, ale na druhej strane, aj na prípravu investičných aktivít, ktoré si nemôžeme dovoliť zanedbať. Prioritou do ďalšieho obdobia je pokračovanie v prípravách na vybudovanie kanalizácie v našej obci, aby sme boli pripravení a stihli výzvy v rámci nového eurofondového obdobia. Obec už odkúpila pozemok, kde bude postavená čistička odpadových vôd, a v najbližšom období podáme žiadosť o vydanie územného rozhodnutia. Pokračujeme aj v rozvoji možností bývania - pripravujeme sa na výstavbu ďalšieho obecného bytového domu (toto veľmi záleží aj od nastavenia podmienok štátu, ktoré v súčasnosti nie sú presne jasné) a chceme začať pracovať aj na jednoduchých pozemkových úpravách, ktoré by mali priamy súvis s výstavbou rodinných domov.

V rámci dotačnej výzvy Žilinského samosprávneho kraja nám bol schválený príspevok 2 654,- EUR, ktorý použijeme na doplnenie lavičiek, odpadkových košov a stojanov na bicykle pri detskom a multifunkčnom ihrisku.

Z hľadiska separácie odpadov sa nám podarilo čiastočne zvýšiť periodicitu vývozu plastového odpadu na 18-krát ročne a tiež sme zaviedli zber použitých jedlých rastlinných olejov a tukov. Zberná nádoba je pri predajni COOP Jednota. Budme aj v týchto záležitostiach zodpovední, triedme odpad a aj takto pomôžeme životnému prostrediu.

Teší ma, a chcem aj touto formou pogratulovať pani

riaditeľke našej Základnej školy s materskou školou Mgr. Ivete Kališovej, ktorá krásne reprezentovala našu obec a dostala sa do prvej desiatky v rámci ocenenia Učiteľ Slovenska 2020.

Naša Ľubľa sa zúčastňuje aj súťaže Dedina roka 2021, kde sme sa dostali až medzi finalistov. Je to aj určitá prestíž, prijali sme teda nomináciu a reprezentujeme nielen našu obec, ale aj región Liptov, lebo sme jediná obec z Liptova a jedna zo štyroch zo Žilinského kraja. Tak si držíme palce, hoci my sme, podľa mňa, vyhrali už tým, ako sme hrdo a dôstojne prezentovali naše aktivity v rámci návštevy Národnej hodnotiacej komisie.

Milí priatelia, je pred nami letné obdobie a prajem vám, aby ste si v týchto nie ľahkých časoch oddýchlili a načerpali energiu z krásnych slnečných dní, ktoré verím, že nás čakajú. Zostaňte zdraví, zachovajte si zdravý nadhľad a nekažme si medziľudské vzťahy hádkami ohľadom súčasnej politickej a spoločenskej situácie. Hlavne majme k sebe úctu a rešpektujme sa.

S úctou vás

Ing. Erik Gemzický, PhD.
starosta obce

ŠTATISTICKÉ ÚDAJE ZA ROK 2020

• **Počet obyvateľov k 31.12.2019 bol 1202.**

Rok 2020 je nasledovný:

• **narodení - 7**

• **pristťahovaní - 30**

• **odstťahovaní - 11**

• **úmrť - 18**

• **Počet obyvateľov k 31.12.2020 je: 1210**

SENIORI NAD 65 ROKOV DOSTALI RESPIRÁTORY A OCHRANNÉ RÚŠKA

Rozhodli sme sa zakúpiť respirátory typu FFP2 a rúška pre našich seniorov, ktorí sú vysoko rizikovou skupinou, ktorú máme záujem chrániť.

Začiatkom februára starosta obce E. Gemzický, jeho zástupca P. Slavkovský, ale aj poslankyňa obecného zastupiteľstva M. Magerčiaková odovzdali balíčky s 2 kusmi respirátorov FFP2 a 10 kusmi ochranných rúšok členkám Miestneho spolku SČK v Ľubeli pod vedením M. Kubíkovej, ktoré ich rozdistribuovali našim seniorom.

Vírusové ochorenie mení životy všetkých a snahou obce je uľahčiť a zvýšiť ochranu obyvateľom obce. Nosenie respirátorov je z epidemického hľadiska veľmi prospešné a to predovšetkým na miestach so zvýšeným rizikom, ako je napríklad verejná doprava, obchody, pošta, návšteva lekára.

-red-

ZAVIEDLI SME ZBER POUŽITÝCH JEDLÝCH RASTLINNÝCH OLEJOV A TUKOV Z DOMÁCNOSTÍ

Použitý kuchynský olej ako odpad znečisťuje a za naša potrubia a keď sa dostane do vody, tak dokáže znečistiť niekoľko tisíc litrov vody. Olej je biologicky ťažko odbúrateľný a vo vodnom prostredí redukuje kyslík potrebný pre faunu a flóru. Aj preto zavádzame jeho zbieranie, aby bol ďalej odborne spracovaný a ekologicky zhodnotený na ďalšie použitie.

Je potrebné, aby ste vhodili do zbernej nádoby použitý rastlinný olej a tuky v priesvitných nádobách, ktoré sa dajú uzavrieť (napr. v priesvitných PET fľašiach). Zberná fľaša by mala byť pred naliatím odpadového oleja čistá a suchá. Olej je potrebné precediť cez sitko, aby sa do neho nedostali zvyšky jedál.

Zberná nádoba je umiestnená pri obchode COOP Jednota.

-red-

*Tý, Pane, si môj podiel na dedičstve a na kalichu,
v твоїх руках je môj osud (Ž 16, 5).*

V duchu kresťanskej nádeje oznamujeme,
že v pondelok 8. marca 2021, zaopatrený sviatosťami,
odovzdal Stvoriteľovi svoju dušu náš spolubrat

vdp. Mgr. Ladislav HOSTINSKÝ

v 63. roku života a v 28. roku kňazstva,

ktorý v rokoch 1993-1994 pôsobil ako kaplán v Levoči, v rokoch 1994-1995 ako kaplán v Ružomberku, v rokoch 1996-1998 ako farský administrátor v Liptovských Kľačanoch, v rokoch 1996-1997 spravoval *excurrendo* Svätý Kríž, v rokoch 1999-2000 ako kaplán vo Svite, v rokoch 2000-2006 ako farský administrátor v Bušovciach, v rokoch 2006-2008 ako kaplán v Štrbe, v rokoch 2008-2010 ako kaplán v Spišskej Starej Vsi a potom ako výpomocný duchovný v Liptovskom Mikuláši (2010-2015) a napokon ako výpomocný duchovný v Levoči (od roku 2015).

OBČANIA NAD 60 ROKOV DOSTALI VITAMÍNY

Práve v týchto časoch sú vysoké dávky vitamínov dôležité na posilnenie imunity. Zatiaľ oslovení podnikatelia našej obce, starosta a lekárň Ľubela sponzorovali pre každého občana Ľubele nad 60 rokov a sociálne slabšie rodiny vitamínové balenie, ktoré obsahuje vitamíny C, D a zinok. V najbližších dňoch sa o doručenie postarajú naši mládežníci. V našej obci nie je situácia s koronavírusom kritická, ale prevencia je vždy dôležitá, a aj pre už zaočkovaných. Vieme,

že aj ekonomická situácia je ťažká, o to viac je gesto solidarity našich podnikateľov cenné a vážime si ho.

Ján Bubniak, Jaroslav Štěch, Ľubomír Kubík, Pavol Gejdoš, Peter Krajčí, Boris Tomčík, Erik Gemzický a Lekárň Ľubela

ĎAKUJEME!

A nezapadlo sa ani na naše deti. Sponzorský dar v podobe vitamínov „Ra-

kytníček“ pre všetky deti v materskej škole a všetkých žiakov 1. stupňa základnej školy venovala firma Jaro-slava Štěcha.

-red-

DEŇ UČITEĽOV

V nedeľu 28.3.2021 mali sviatok naši pedagógovia. Je to v deň narodenia českého pedagóga so slovenskými koreňmi, filozofa, spisovateľa a teológa J. A. Komenského. Podľa UNESCO je Deň učiteľov v istom zmysle svedectvom, že prínos pedagógov je vo vzdelávacom procese a pre rozvoj spoločnosti veľmi dôležitý. Práve v dnešných časoch to treba viac pochopiť, uznať a doceniť. A nielen pedagogických zamestnancov, v rámci opatrení súvisiacich s Covid-19, navštívil v našej škole starosta obce Erik Gemzický. Poďakoval všetkým zamestnancom základnej a materskej školy, ale vďaka si určite zaslúžia aj všetci rodičia, ktorí napomáhajú pri dištančnom vzdelávaní našich detí a mládeže.

-red-

22. APRÍL JE KAŽDOROČNE VENOVANÝ NAŠEJ PLANÉTE ZEM

Deň Zeme je ekologicky motivovaný sviatok, ktorý upozorňuje ľudí na dopady ničenia životného prostredia. Žiaci a pedagógovia našej školy si ho pripomínali počas celého týždňa od 19.4.-23.4.2021, v ktorom v rámci „ekohodín“ plnili rôzne aktivity. Ich cieľom bolo pripomenúť skutočnosť, že našu planétu Zem si musíme nielen vážiť, ale sa o ňu aj starať.

22.4.2021 žiaci 1. – 4. ročníka pracovali na úprave areálu školy a presunuli sa aj do obce Ľubeľa, v ktorej upratovali a čistili verejné priestory, autobusové zastávky, zbierali a triedili odpad, ktorý nachádzali vyhodený pri ceste a v tráve. A ako symbolické podakovanie našim mladým obecný úrad Ľubeľa daroval malé sladkosti. ĎAKUJEME!

-red-

VYSADILI SME 30 STROMČEKOV - SKRÁŠLIA VSTUP DO OBCE

Pracovný koniec týždňa 21. mája 2021 sme uzavreli brigádnicky. Desať javorov a dvadsať líp sme vysadili k plotu spoločnosti Agro-racio, s.r.o a časom sa o čosi viac zazelená vstup do našej obce. LIPA - liptovskí aktivisti, o.z., starosta obce, poslanci obecného zastupiteľstva, zamestnanci firmy Agro-racio, ale aj občania bývajúci v okolí sa zapojili do výsadby nových stromčekov. Na záver brigády im vedenie firmy Agro-racio pripravilo občerstvenie. "Krásna dobrovoľná aktivita sa podarila, všetkým zúčastneným dobrovoľníkom srdečne ďakujem, ale musím ešte dodatočne poďakovať za pomoc Ľubomírovi Kubíkovi (Stavivá-lubela s.r.o.), Pavlovi Gejdošovi (Dopstav s.r.o) a Vlastimilovi Lúčanovi ml. (ALIP SK s.r.o.), pretože stromčeky bolo treba doviesť, vykopať jamy a dodať aj drevené oporné koly. Verím, že podobnými aktivitami budeme naďalej zveľaďovať našu Ľubeľu. Ved' to spoločne robíme pre nás všetkých," dodal starosta obce Erik Gemzický.

-red-

V INTRAVILÁNE OBCE JE DOPRAVNÉ OBMEDZENIE

Vplyvom počasia, ale aj nadmernej intenzity dopravy je značne poškodený oporný múr na ceste III/2326. Je veľké riziko jeho pádu a zosuvu samotnej cesty. Starosta obce Erik Gemzický zvolal stretnutie so zástupcami Správy ciest ŽSK a Slovenského vodohospodárskeho podniku ohľadom čo najrýchlejšieho riešenia havarijnej situácie. V súčasnosti je osadené dočasné dopravné značenie a starosta obce žiada SC ŽSK o čo najrýchlejšie riešenie vzniknutej situácie. „Je nutné začať s riešením sanácie oporného múru cesty tretej triedy z dôvodu bezpečnosti cestnej premávky a ochrany zdravia a majetku obyvateľov. Verím, že cestári začnú konať v čo najkratšom čase, pričom naša obec bude maximálne súčinná pri riešení spomínanej situácie,“ dodáva E. Gemzický.

-red-

OPÄŤ MEDZI DEŤMI

Po ročnej prestávke, zavinennej pandémiou, členky MS SČK M. Kubíková, D. Mihalovičová, E. Kubíková a M. Švecová zavítali 1. júna medzi deti do Materskej školy v Ľubeli, aby ich pozdravili pri príležitosti ich sviatku.

S ohľadom na dodržanie protipandemických opatrení sme dohodli stretnutie s pani riaditeľkou v školskej záhrade. Dopomohlo nám k tomu i slnečné dopoludnie. A tak nám deti mohli predviesť krátke ukážky zo svojej činnosti. Tí najmenší pesničky, tí strední básničky a pridali tiež pesničky a tí najstarší nám zatancovali. Bolo sa na čo pozerieť. Na oplátku sme ich my odmenili malou sladkosťou, pani učiteľkám sme odovzdali nové lopty a biele a farebné

papiere tak potrebné pre deti ku kresleniu.

S pocitom príjemne stráveného času sme sa s deťmi rozlúčili s prísľubom, že o rok sa opäť stretneme.

*Mgr. Mária Kubíková,
predsedníčka MS SČK*

DEDINA ROKA 2021 - NAVŠTÍVILA NÁS NÁRODNÁ HODNOTIACA KOMISIA

Každá obec má tri hodiny, počas ktorých musí čo najlepšie zvládnuť svoju prezentáciu. Záleží na jej invencii, akú formu zvolí a čo všetko komisii ukáže, či zaangažuje miestne spolky, poslancov, či podnikateľov. Pri hodnotení sa sledujú kritéria udržateľnosti, koncepcnosti, schopnosti prezentovať sa, ojedinelosti a originality prístupov, myslenia obyvateľov, riadenia samosprávy, ale aj súladu s aktuálnym mottom súťaže o Európsku cenu obnovy dediny.

Komisiu privítali kultúrnym programom členovia Jednoty dôchodcov Slovenska pod vedením Jozefky

Slavkovskej. Následne program začal predstavením obce a jej ďalšieho rozvoja a smerovania, ktoré predniesol starosta obce Erik Gemzický úvodným slovom: „Tvoríme, a chceme v tvorbe pokračovať, obec, ktorá sa hlási k odkazu predkov, stavíme na tradíciách, ale v súbehu tradičných hodnôt sa snažíme budovať modernú obec. Obec, ktorá bude pre všetky generácie - od našich najmenších, až po seniorov. A s rôznym zameraním - kultúrnym a aj športovým.“ Potom nasledovali príhovory prítomných hostí, ktorí v daných oblastiach spolupracujú s Ľubelou - zástupkyňu Klas-

tra Liptov Miroslavu Podhorovú, predsedu združenia obcí Stredného Liptova Ekológ a starostu Lipt. Kľačian Jána Hollého, konateľa OZO, a.s. Jána Bubniaka a riaditeľa regionálneho odboru ŽSK Jána Pavlíka. Svoje pozdravy poslali aj Marika Kubíková, predsedníčka SČK Územného spolku Liptov a predseda ZMOS a pri-

mátor Lipt. Hrádku Branislav Tréger.

Kronikárka obce Mária Kubíková vo svojej prezentácii, Rok na dedine, previedla prítomných kultúrno-spoločenskými podujatiami, ktoré sa tu odohrávajú v priebehu roka. Časť divadelného predstavenia, Plné vrecká peňazí, uviedli naši ochotníci, čím prezentovali svoju divadelnú činnosť. Potom program pokračoval prehliadkou remeselných stánkov a predstavením produktov, ktoré sa vyrábajú v Ľubeli. Pre prítomných sme pripravili aj pravý liptovský obed, o ktorý sa postarala Beatka Fideráková.

Následne komisia navštívila aj Základnú školu s materskou školou, kde bol pripravený na nádvorí program žiakov a kde pani riaditeľka školy, Iveta Kališová, predstavila jej činnosť. Taktiež si komisia pozrela aj materskú školu a obnovenú telocvičňu. Starosta obce a aj poslanci obecného zastupiteľstva ešte ko-

nizácii programu pre komisiu, o to viac, keďže to bolo v rámci pracovného dňa dopoludnia. Taktiež ďakujem aj spoluobčanom, ktorí sa zapojili do poriadenia okolia svojich obydlií. Myslím, že môžeme byť všetci spokojní, že sme dôstojne a hrdo reprezentovali nielen našu Ľubelu, ale aj náš krásny región Liptova,” povedal starosta obce Erik Gemzický.

Súťaž Dedina roka má za sebou viac ako dvadsaťročnú tradíciu. Aktuálny, 11. ročník, priniesol viacero organizačných novín, čo sa stretlo s mimoriadnym záujmom. O titul Dedina roka 2021 bude súťažiť historicky najviac, až 29 slovenských dedín: Beckov, Blatnica, Budkovce, Buzica, Cigeľ, Dlhé Klčovo, Haláčovce, Halič, Hertník, Kapušany, Kladzany, Kláštor pod Znievom, Kocurany, Koliňany, Lom nad Rimavicou, Ľubela, Lúčka, Priepasné, Pukanec, Radava, Sedliská, Štiavnické Bane, Stebník, Šumiac, Tuhár, Veľatý, Veličná, Veľké Chlievany a Vinosady.

-red-

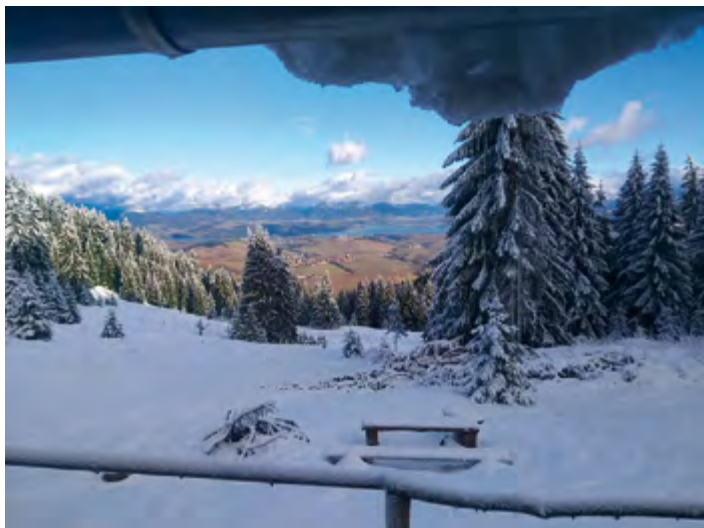

misii ukázali priestor parku za zdravotným strediskom a športový areál na ihrisku, kde boli prítomní aj naši dobrovoľní hasiči.

V septembri, po návšteve všetkých obcí a spracovaní hodnotiacich formulárov, sa zvoláva záverečné rokovanie komisie, na ktorom sa na základe údajov z prihlášok, výjazdov v obciach, prezentácií a spoločných návrhov členov komisie, udelia ocenenia a je určený víťaz. Komisia môže navrhnúť a udeliť aj ďalšie ocenenia podľa aktuálnej situácie.

„Ľubela, to sme my všetci. My všetci, ktorí tu žijeme a aj pôsobíme. A preto sa chcem všetkým ochotným občanom poďakovať za podporu a pomoc pri orga-

Pohľad z Viackova 29.12.2020.
foto: Erik Bubniak

Bežkárska stopa bola aj u nás

Ďakujeme Tiborovi Feketíkovi za vytvorenie stopy bežkárskej trate od Podlánu smerom k ceste I/18 a smerom na Lipt. Kľačany - "výhon".

Galavečer UČITEĽ SLOVENSKA GLOBAL TEACHER PRIZE

Ocenenie **Učiteľ Slovenska 2020**
21. 1. 2021 o 16:30 hod. **Sledujte live prenos**
zo slávnostného odovzdávania cien.

Tešíme sa na Vás!

Iveta Barková
Súhrnná základná škola, Kytická 44, Starec

Lubica Benková
ZŠ a MŠ Štefánik 27/44, Púchov

Jana Chvárová
Základná škola s materskou školou, Ml. Jánova 27, Trnava

Iveta Kališová
ZŠ a MŠ Čubela 464, Čubela

Ladislav Oparčík
Stredná odborná škola pedagogická, Botina 45A, Levica

Miroslava Okaliová
Základná škola, Hviezda 3, Nové Zámky

Monika Plachová
Súhrnná škola pre IT gymnázium FUTURUM, Kráľovská 2, Trnava

Dana Drobílková
Smiling snake - jazykové vzdelávacie, Námestie sv. Petra a Pavla, Bratislava

Róbert Tovarýša
Fakulteta študijná (Gymnázium - Gymnázium Filozofie) Nám. podlažný kráľov 2, Filozofia

Organizátor:

Partneri:

Overovateľ ocenenia:

Pani riaditeľka našej školy, Mgr. Iveta Kališová, sa umiestnila v top 10 súťaže Učiteľ Slovenska 2020.

Aj napriek mnohým obmedzeniam na úrade pracujeme na budúcich rozvojových projektoch. 1. marca 2021 starosta obce Erik Gemzický s poslancom obecného zastupiteľstva Andrejom Kubíkom riešili formou online konferencie s právnou kanceláriou povoľovací proces k projektu odkanalizovania našej obce. Aj keď je koronakríza, nesmieme zastať, aby sme boli v prípade vyhlásenia eurofondových výziev pripravení.

Na vjazde do našej obce bol nainštalovaný merač rýchlosti.

“Radar” s optickým upozorňovaním vodičov o prekročení predpísanej rýchlosti a záznamovým zariadením upozorňuje vodiča na prekročenie najvyššej povolenej rýchlosti v našom prípade 50 km/h, ktorú vyhláška o cestnej premávke povoľuje v uzavretej obci. “Veríme, že toto zariadenie prispeje k zvýšeniu bezpečnosti premávky na frekventovanom vjazde do obce. Tiež chceme upozorniť vodičov, aby dbali na dodržiavanie rýchlosti aj s ohľadom na bezpečnosť chodcov”, upozorňuje zástupca starostu Peter Slavkovský.

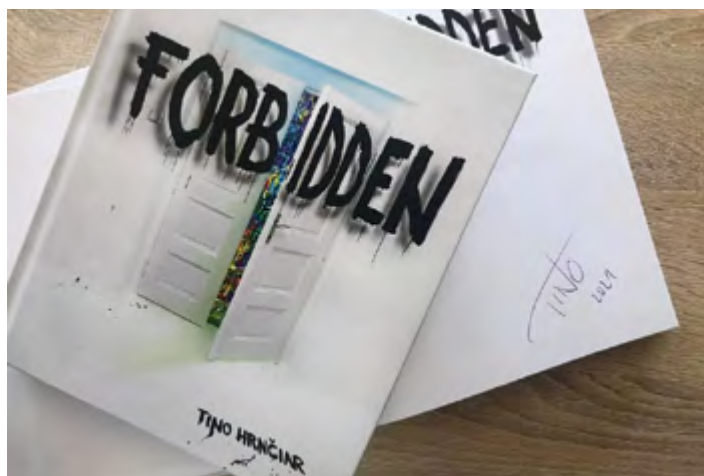
Ďakujeme Petrovi Slavkovskému a Romanovi Jurščákovi, ktorí sú členovia DHZ Ľubela, že koncom mája upravili, ostrihali tuje, ktoré sú v blízkosti miest separovaného zberu.

Chodník za kultúrnym domom a „uličku“ zamestnanec obce „vyštrkoval“. Veríme, že toto dočasné riešenie pomôže a nebudeme chodiť po blate.

Kniha nášho rodáka Martina Hrnčiara je už aj u nás v knižnici.

Mal som v hlave: „Napíš knihu, akú by si ty sám chcel čítať.“ A tak som ju napísal...

FORBIDDEN je kniha o podnikaní, budovaní značiek, kreativite, marketingu, ale aj o hacknutí vlastnej produktivity.

OBECNÁ RADA MLÁDEŽE ROZNÁŠALA VITAMÍNY

Dňa 17.3.2021 v odpoľudňajších hodinách roznášala Obecná rada mládeže vitamíny na posilnenie imunity v tejto neľahkej situácii. Všetci občania nad 60 rokov a sociálne slabšie rodiny dostali vitamíny C, D a zinok. Obec sa postarala o prevenciu svojich ľudí, ktorá je veľmi dôležitá. Samozrejme, kritická situácia mala dopad aj na ekonomiku, a preto ďakujeme sponzorom Jánovi Bubniakovi, Jaroslavovi Štěchovi, Ľubomírovi Kubíkovi, Pavlovi Gejdošovi, Petrovi Krajčimu, Borisovi Tomčíkovi, Erikovi Gemzickému a Lekárni Ľubela. Ďakujeme aj pani učiteľke Janke Mlynarčíkovej a pánovi Vladimírovi Škvarkovi, ktorí roznášanie vitamínov v obci zorganizovali. Celá akcia prebehla perfektne, rýchlo a zodpovedne. V neposlednom rade ďakujeme aj nám všetkým za ochotu,

dobrú spoluprácu a vám, občania, za priateľivé úsmievy a vďaka. Aj pre nás to bola veľmi dobrá skúsenosť, hlavne v oblasti rozvíjania efektívnej komunikácie s ľuďmi.

Rozdelili sme sa do skupín, podelili sme si dedinu a pustili sa do toho. Niektorí ľudia nás očakávali, iní aj pozabudli na to, že sa niečo takéto v dedine deje. Od niektorých občanov sme dostali milé darčeky v podobe sladkej odmeny, či pozvanie na kávu alebo čaj. Počasie nám síce neprialo, ale aj napriek tomu sme to zvládli. Boli sme nesmierne radi, že sme mohli pomôcť a dúfame, že budeme čoskoro opäť nejakým spôsobom užitoční. Samozrejme, pri inej, pozitívnejšej udalosti.

Obecná rada mládeže

ČO JE SKUTOČNÁ RODINA?

Pojem, ktorý v minulosti, no hlavne v súčasnosti stále nástočivejšie zamestnáva filozofov, sociológov, psychológov, odborníkov iných vedných odborov, politikov, predstaviteľov cirkví, ale tiež časť laickej verejnosti. Deje sa tak na základe prirodzeného vývoja spoločnosti, ktorá v dôsledku osvojovania si nových vedomostí, hospodárskeho rozvoja a poznatkov o fungovaní procesov v našom bezprostrednom alebo vzdialenejšom okolí prehodnocuje niektoré zásady a princípy morálky a správania sa jednotlivcov, ako aj doterajší rebríček hodnôt.

Tomuto trendu v uvedenom kontexte nemožno nič vyčítať, pretože prehodnocovanie historicky prežitých dogiem je predpokladom prekonávania stagnácie a podmienkou ďalšieho napredovania spoločnosti. Otázne však je, čo subjektívne vnímame ako progresívne a ako by rozvoj, v ktorejkoľvek oblasti života, mal byť prijímaný na úrovni celospoločenského konsenzu. Inak povedané, aký vplyv na zmenu pravidiel a historicky platných hodnôt v spoločnosti má mať jednotlivec či minoritné skupiny obyvateľstva a za akých podmienok by ich mala akceptovať väčšina či väčšina danej populácie. S týmto úzko a neoddeliteľne súvisí v súčasnosti aj na výsosť aktuálna otázka prispôbovania sa či členia globalizačným trendom, ktoré často veľmi radikálne a nástočivo vyžadujú od jednotlivých národov a národností podriaďovať sa všeobecne platným zásadám hospodárskych, politických, ale aj sociálnych vzťahov. To všetko by nás malo

nabádať k hľadaniu odpovede na otázku, či niektoré väčšinovou spoločnosťou akceptované tradičné hodnoty by mali byť zachované a zostať rezistentné proti pôsobeniu akýchkoľvek vonkajších vplyvov alebo v rámci slobody uvažovania a konania v intenciách platných zákonov je možné, ba dokonca potrebné meniť a spochybňovať platný rebríček hodnôt bez obmedzení. Mali by preto niektoré generáciami osvedčené hodnoty zostať naďalej nedotknuteľnými dogmami a ak áno, prečo?

Rodina po stáročia v slovanskom svete uznávaná ako atribút blízkych príbuzenských vzťahov a pilier garancie generačnej výmeny v rámci rodu. Túto skutočnosť možno v slovenčine podporiť aj lingvistickým aspektom, kedy slovným základom pojmu rodina je rod. Rod ako historická línia pokračovateľov pokrvných vzťahov priamo evokuje podstatu a význam slova rodina. To znamená tá elementárna štruktúra spoločnosti, ktorej úlohou je zachovanie generačnej kontinuity formou natality na úrovni garantujúcej, že rod nevymrie a má perspektívu v budúcnosti pokračovať.

Nie tak teoreticky argumentačne podporený, ale vo svojej podstate obsah pojmu rodina je rovnako vnímaný aj v rámci bežnej verejnosti. Muž a žena ako predpoklad pokračovania rodovej línie uzatvárajú manželstvo. Túto skutočnosť brali do úvahy aj tvorcovia základného zákona nášho štátu, ktorí v čl. 41; ods. 1 ustanovili, že manželstvo je jedinečný zväzok

medzi mužom a ženou, ktorý Slovenská republika všestranne chráni a napomáha jeho dobru. Manželstvo, rodičovstvo a rodina sú pod ochranou zákona. Ústava SR je zákonom, v obsahu ktorého sú deklarované celospoločensky uznávané hodnoty.

Vplyvom rôznych liberálnych prístupov k právam a povinnostiam občanov sú okrem iných tradičných hodnôt jednotlivcami spochybňované aj pojmy manželstvo a rodina. Keď odhliadneme od faktu, že o voľnejší výklad obsahu týchto pojmov sa usilujú jednotlivci a skupinky, čo samo osebe nevytvára predpoklad, aby sa tejto iniciatíve prispôsobila, či dokonca podriadila celá spoločnosť, pokúsme sa na daný problém pozrieť z hľadiska vnímania zmeny.

Zmena sama osebe znamená rast alebo pokles kvalitatívnych alebo kvantitatívnych parametrov referenčného subjektu. Ak sa má teda spoločnosť zhodnúť na navrhovanej zmene, táto by mala zákonite vo svojom efekte znamenať vzostup kvality oproti súčasnemu stavu.

Snahy o revidovanie pojmu manželstva, ktoré svojím poslaním smeruje k naplneniu pojmu rodina, sa opierajú o argumenty, ktoré sú pri prvotnom posudzovaní presvedčivé. Vo všeobecnosti sa možno zhodnúť na skutočnosti, že lásku či uspokojenie hmotných potrieb dokáže zabezpečiť partnerstvo v akomkoľvek rodovom zložení. Ak však poslanie rodiny máme vnímať komplexne, je potrebné uvedomiť si, že nielen uvedené atribúty vplývajú na formovanie osobnosti dieťaťa. Nemožno poprieť, že dieťa z hmotne zabezpečených podmienok partnerstva v ľubovoľnom rodovom zložení, kde mu je navyše poskytovaný dostatok želaných citových podnetov, môže akcelerovať z hľadiska vývinu podstatne rýchlejšie, ako dieťa zo

skromných podmienok ústavnej starostlivosti. V tejto súvislosti ale treba rovnako zdôrazniť, že vstup do spoločnosti je pre dieťa vychované v rodovo homogénnom partnerstve komplikovaný, sprevádzaný množstvom negatívnych prejavov v sociálnom správaní so závažnými dopadmi na osobnosť dieťaťa, ale aj spoločnosť v jej podstate.

Vplyvom absencie jedného z rodových vzorov, tzn. matky alebo otca v rannom detstve dospievajúci jednotlivec sa len výnimočne dokáže orientovať v špecifických potrebách a rozdieloch prežívania oboch pohlaví. Výsledkom je spravidla nízka empatia alebo tolerancia rešpektovania potrieb osôb pre neho neznámej rodovej príslušnosti. Opačným, ale rovnako neželateľným dopadom výchovy v takomto prostredí, je prílišná ochota vyhovieť nepoznanému s prejavmi submisívneho správania, čo v konečnom dôsledku vedie k deformácii asertivity s významnými dopadmi na duševné zdravie jednotlivca.

V kontexte skúmania podstaty zloženia rodiny a posudzovania jej statusu v spoločnosti ako trvalej hodnoty je potrebná hlbšia a podrobnejšia analýza radu ďalších faktorov, ako umožňuje rozsah tohto článku.

Napriek tomu zastávame názor, že vnímanie rodiny v jej zaužívanom a zákone definovanom znení možno meniť výhradne v prípade, ak navrhovaná zmena prináša novú, vyššiu kvalitu jej základného poslania a tou bolo a v záujme existencie ľudstva musí byť zachovanie rodu. V tomto zmysle je odpoveď jednoznačná a akékoľvek polemiky na túto tému sú len prázdnu iniciatívou bez relevantnej argumentačnej podstaty.

-sm-

NÁŠ LIPTOV – ZAUJÍMAVÝ A KRÁSNY

Ľubochňianska dolina

V predchádzajúcich vydaniach Ľubelských novín sme rodákom predstavili už niekoľko atraktívnych turistických lokalít nášho regiónu. Liptov je tá časť Slovenska, ktorá na svojom historickom území má sústredené toľko prírodných krás a zvláštností, že nielen v rámci Slovenska patrí medzi najnavštevovanejšie destinácie pre našich, ale aj turistov zo zahraničia. Ponuka denných výletov, ale aj dovolenkových pobytov je v súčasnosti už tak bohatá a rozmanitá, že na jednej strane dokáže úrovňou poskytovaných služieb uspokojiť klientelu zameranú na pasívny odpočinok s plnou servisnou podporou, ale stále sa tu nájdú zákutia pre tých, ktorí sú s prírodou partnermi,

ktorí nepotrebujú ďalšiu asistenciu. Práve pre druhú z uvedených kategórií spoluobčanov a návštevníkov Liptova je určená aktuálna pozvánka do Ľubochňianskej doliny.

Jej asi najväčšou pozoruhodnosťou je, že je najdlhšou dolinou Slovenska. Bez akýchkoľvek polemík je to skutočnosť, ktorú nemôže zmeniť ani rozpor pri uvádzaní jej dĺžky. V závislosti od autora publikovaných informácií o doline nachádzajúcej sa takmer na západnej hranici liptovského regiónu sa tento údaj pohybuje v intervale od 25 do 27 kilometrov. Už prvý z uvedených číselných údajov ju tak či tak robí „matkou“ všetkých slovenských dolín. Vklínená medzi hrebene Veľkej Fatry a v celej svojej dĺžke lemovaná

čírymi vodami Ľubochňanky pre návštevníka začína za obcou Ľubochňa a jej záverom je niekoľko rozsiahlych severných a severozápadných kotlov v úbočiach Ploskej a Čierneho kameňa.

Pre možnosť spestriť si voľný deň výletom do tejto časti Liptova, môžete využiť železničnú dopravu do stanice Ľubochňa alebo autobus priamo do obce, odkiaľ je to do lokality Krátke 5 km v prípade odchodu z autobusovej zastávky 4 km. Práve tu je tiež konečná pre všetky osobné motorové vozidlá, ktoré nemajú povolenie na vjazd do samotnej doliny od Lesnej správy. Už tu získavate prvé benefity z rozhodnutia navštíviť tento klenot

Čierny Kameň v zrkadle Horného Tajchu
(foto: autor)

slovenských dolín. Na rozdiel od pomerne stiesneného údolia, v ktorom je situovaná samotná obec Ľubochňa, kde slnko je aj v letných mesiacoch len zriedkavým hosťom počas niekoľkých hodín, za Krátkym sa južným smerom otvára dolina zásadne iného typu. Široká a stúpaním aj pre amatérskemu turistu či cykloturistu prijateľná dolina s relatívne vzdialenými hrebeňmi vrchov po oboch stranách posilňuje pocit voľnosti a nabáda k prekonávaniu osobných fyzických a psychických limitov.

Ak ste cestu z Ľubochne až po Krátku absolvovali pešo, v zastavanom území obce Vás upútali diela ľudského umu a rúk. Každého návštevníka Ľubochne zaujme neprehliadnuteľný kúpeľný park, ako aj množstvo zrekonštruovaných historických budov v minulosti patriacich kúpeľom, ich majiteľom alebo lekárom. Viacero z týchto nehnuteľností aj dnes možno zaradiť k architektonicky hodnotným stavbám, ktoré ešte pred niekoľkými rokmi chátrali a boli zachránené v hodine dvanástej.

Nielen príroda, ale aj človek s jeho snahou o pokrok a hospodársky rozvoj sa v minulosti v oblasti Liptova zaslúžil o minimálne európsky unikát v oblasti implementácie technických vied do praxe. Splavovanie dreva z Ľubochňanských lesov formou plťí nahradila lesná železnica Ľubochňa – Močidlo, ktorá začala svoju prevádzku v roku 1904. V tej dobe by nebola ničím nezvyčajným, keby jej časť vedúca hlavnou dolinou v dĺžke 22 km nepatrila k najdlhším elektrifikovaným železniciam nielen v Európe, ale vo svete vôbec. V danom období boli elektrifikované spravidla len veľkomestské koľajové trate určené pre hromadnú dopravu cestujúcich a ich dĺžka v Paríži, Londýne, Budapešti alebo Bratislave neprekračovala 10 km.

Štátne lesy, ktoré spravovali lesnú železnicu v Ľubochňanskej doline, v tejto historickej etape tým prispeli nielen k rozvoju regiónu Liptov, ale celého vtedajšieho Uhorska. Historickým artefaktom významom spojeným s lesnou železnicou zrušenou v roku 1966 je v súčasnosti len budova od roku 1994 opäť funkčnej hydroelektrárne, ktorá na začiatku 20. storočia zásobovala elektrickou energiou nielen spomínanú elektrickú trať, ale aj miestnu elektrickú pílu a samotnú osadu Ľubochňa.

Už na odbočke z Krátkeho do jednej z vedľajších dolín sa príroda tiež snaží ponúknuť motiváciu pre pokračovanie túry Ľubochňan-

skou dolinou. Na brehu Ľubochňanky, len niekoľko metrov od záchytného parkoviska na úpätí skalnatého svahu, ponúka na osvieženie svoju vodu studený gejzír, ktorý sa výdatnosťou ani expanznou výškou nevyrovná tým svetovo najznámejším, ale v tomto kúte Slovenska určite prekvapí.

Napriek tomu, že ani toto prírodné zákutie Liptova sa nevyhlo vynútenej či úmyselnej ťažbe drevnej hmoty tak charakteristickej pre predchádzajúce roky na celom území Slovenska, jej dôsledky nie z pohľadu návštevníka pre krajinu tak deštruktívne, ako napr. v Západných či Nízkych Tatrách. V lesných porastoch sú aj pre laika postrehnuteľné pravidelné a kvalitne vykonávané pestovné lesnícke práce a spolu s výsledkom obhospodarovania trávnatých lúk a pasienkov na brehoch riečky sa toto všetko vo výslednom efekte prezentuje pre turistu ako nespútaná, ale kultivovaná krajina. Určite je to aj zásluha miestneho lesníka, ktorého horáreň je asi najodľahlejšou v zmysle jej vzdialenosti od iných ľudských sídel, a to v rámci celého Slovenska. Z horárne pod Vyšným Tajchom takmer v závere doliny je to do Ľubochne 19 kilometrov. Určite viacerých z vás v tomto kontexte napadne otázka, kde sa tu v nedeľu dajú kúpiť teplé rožky.

Tieto pochabé myšlienky, ale väčšina z nás skoro zapudí pri opekaní alebo len takom príjemnom, ale vzhľadom k absolvovaným kilometrom potrebnom odpočinku v altánku ľavej strane hrádze spomínaného tajchu. Toto umelé horské jazero dnes plní úlohu protipožiarnej nádrže, ale vhodne dopĺňa scenériu v závere doliny odkiaľ už pomerne prudko môžete pokračovať na hrebeň s cieľom či už na Chate pod Borišovom, samotnom Borišove alebo sa rozhodnete pre výhľady na

časť Liptova a takmer celý Turiec z vrcholu Ploskej.

Cestou späť, pokiaľ máte ešte stále aj iný cieľ ako sa čo najskôr ešte za svetla dostať k autu, zastávku či na stanicu, môžete odbočiť do jednej z vedľajších dolín k jedinému prírodnému jazeru vo Veľkej Fatre – blatnému jazeru, od ktorého môžete pokračovať na Smrekovicu a odtiaľ na štátnu cestu spájajúcu Ružomberok s Banskou Bystricou na zastávku v osade Podsuchá. Ak ste sa ale rozhodli pokračovať hlavnou

dolinou, ešte stále môžete nazrieť do niektorej z 11 jaskýň v jej svahoch. Nevyrovňajú sa tým v Demänovskej doline alebo iným sprístupneným slovenským jaskyniam, ale svojou dĺžkou do 20 metrov sú ukážkou pestrosti prírody v tomto pre oddych skutočne výnimočnom prostredí.

Tak možno dovidenia práve v Ľubochňianskej doline rodáci!

-sm-

ENVIRO OKIENKO

Motorizácia a prírodné prostredie

Pracovné požiadavky a povinnosti spojené s každodenným chodom domácnosti vyžadujú od väčšiny z nás veľa fyzických síl a dostatočnú psychickú rezistenciu na prekonávanie s tým spojených stresových situácií. To je primárny dôvod, prečo priamoúmerne s rastom týchto požiadaviek stúpa záujem o voľnočasové aktivity v prírode. Tento trend ešte zosilnel vplyvom obmedzení športových aktivít v uzavretých priestoroch v dôsledku opatrení proti šíreniu pandémie spôsobenej vírusom označeným ako COVID-19. Paradoxom tejto doby je niečo v minulosti nepredstaviteľné, vyludnené centrá miest a naopak extrémna návštevnosť atraktívnych miest cestovného ruchu. Pre občanov vidieka situácia o niečo jednoduchšia, pretože na voľnočasové aktivity ponúka extravilán liptovských miest a obcí podstatne širšie spektrum realizácie voľnočasových aktivít v prírode, ako v iných častiach Slovenska.

Rovnako ako pre fyzickú kondíciu potrebuje telo prísun energie získavanej formou živín z prijatej potravy, energiou potrebnou pre mozog je dostatok pozitívnych podnetov čerpaných z okolitého prostredia. Ktoré podnety a v akom rozsahu jednotliviec preferuje, je záležitosť veľmi individuálna. Časť z nás dokáže dosiahnuť vyrovnanú duševnú bilanciu posedením s priateľmi, návštevou kultúrnych alebo športových podujatí či prostredníctvom uspokojenia duchovných potrieb vychádzajúcich z náboženského presvedčenia.

Bez rozdielu, ktorú z týchto aktivít uprednostňujete, aktuálnou alternatívou predchádzajúcich mesiacov boli a zostávajú vychádzky do prírody, pretože reštrikcie slobody pohybu vo vzťahu k aktivitám v prírode boli minimálne.

Množstvo ľudí pribudlo nielen na turistických chodníkoch, oficiálnych bežeckých trasách či cyklochodníkoch. Skupina týchto nadšencov prenikla aj do tých prírodných zákutí, ktoré doteraz poznali len osoby

pohybujúce sa v prírodnom prostredí profesionálne, ako napr. lesníci, záchranári, drevorubači, poľnohospodári, vodohospodári alebo iní občania na základe výkonu poľovníckeho alebo rybárskeho práva.

Prve z uvedených kategórií prírodychtivých nemožno nič vyčítať. Limitovaná ponuka relatívne malého územia s dopytom spôsobeným home office pracovnými podmienkami spôsobili stav za bežných podmienok trhu podobný akciovým výpredajom v obchodných reťazcoch. V tomto prípade však na rozdiel od nákupného ošiaľu nedevasťujeme ani svoje telo a ani myseľ. Podstatným rozdielom je, že pri pohybe po poliach a lesoch je rešpektovaná skutočnosť, že prírodné prostredie je fenomén, z ktorého sme vzišli, ktorého sme súčasťou a zachovaný odovzdávame potomkom – to znamená, že nie sme jeho vlastníkom.

Možno početnejšie, ako je pre danú prírodnú lokalitu únosné, no rovnako ako do chrámu vstupujú títo ľudia do prírody s pokorou, dôstojne, ale s rešpektom, bez zbytočného hluku a iných prejavov duševného exhibicionizmu. To umožňuje hormónmi šťastia – endorfínmi dopovať šedú kôru mozgovú nielen im, ale všetkým, ktorí v prírode hľadajú a nachádzajú pokoj, krásu a inšpiráciu.

Samozrejme, zo súčasného spôsobu života nemožno vylúčiť fakt, že aktívny či pasívny odpočinok v prírode nebude negatívne ovplyvnený všadeprítomnými motorovými vozidlami či pracovnými strojmi. Pokiaľ si potrebujeme udržiavať minimálne aktuálny životný štandard, je nutné, aby sme v primeranom rozsahu využívali aj prírodné zdroje, čo je práve úlohou správcov lesov a majiteľov iných pozemkov.

Nielen tí, ktorí pre nás ostatných tieto zdroje zabezpečujú, sú však zodpovední za to, že sa veľakrát z prírody vraciame neodpočinutí a znechutení.

Aj vplyvom podstatne liberálnejších noriem Európskej únie týkajúcich sa ochrany životného prostredia v spoločnosti sa neustále rozvíja trend mototuristiky. Jedna z jej foriem je nielen v rozpore s vybranými

Motorkári na červenej turistickej značke pred Račkovou dolinou

ustanoveniami národnej legislatívy, ale aj s podstatou toho, čo všetci v prírode hľadáme – pokoj, oddych a v konečnom dôsledku posilnenie fyzickej a psychickej kondície. Divoké, nekontrolované off-road aktivity vykonávané na motocykloch či vozidlách sa stávajú fenoménom, ktorým sa už vymykajú z rámca organizovaných podujatí alebo záujmových aktivít v na to určených priestoroch, a pod zámienkou stále viac deklarovanej potreby adrenalínu pôsobia devastačne nielen na prírodu, ale aj na návštevníkov národných parkov, ktorí sa tam vybrali s iným cieľom, ako byť divákom neviazanej motoshow.

Pestrosť aktivít, ktoré vykonávame s cieľom zbaviť sa nánosu pracovného vyťaženia a stresu alebo aspoň chvíľkového vymknutia sa zo stereotypu rodičovských alebo iných povinností, z nás robí jedinečné osobnosti a tým aj svet krajším a pestrejším. Pokúsme sa však pochopiť, že ak k tomu potrebujeme sedieť za riadidlami či volantom motorového vozidla, malo by to byť tam a tak, ako to umožňuje príslušná legislatíva, zákony o cestnej premávke, zákon o lesoch a zákon o ochrane prírody.

Treba si uvedomiť, že okrem legislatívnych obmedzení sú tu aj morálne a etické limity správania a konania, ktoré by mali každého vodiča aspoň s minimálnou mierou súdnosti a na prijateľnú mieru potlačeným pudom duševného exhibicionizmu presvedčiť, že obdiv svojho okolia si nezískava ani desaťnásobným otočením svojho endura po miestnych uliciach, ani rachotom štvorkolky na horskom turistickom chodníku.

Rešpekt a obdiv nadobúda akceptovaním práv spoluobčanov, vnímaním prírody ako prostredia, kde nechodí uspokojovať svoje egoistické potreby na úkor všetkého a všetkých, čo ju bytostne potrebujú v pôvodnom stave aj po jeho odchode. Pohyb motorových vozidiel a ich parkovanie mimo vyznačených ciest s devastačným pôsobením na pôdu, lesnú zver a ľudí sú negatívne externality, ktoré nie sú len vizitkou charakteru jednotlivca, ktorý ich spôsobuje, sú to zároveň aj právne vymáhateľné ujmy a škody na verejnom aj súkromnom majetku, čo by si mal uvedomiť každý, kto sa s pojmami tolerancia, morálka, slušnosť a empatia stihol v doterajšom živote oboznámiť len v minimálnom rozsahu.

-sm-

NAŠE ZDRAVIE

Prvá pomoc pri mdlobe

Mdloba predstavuje krátkodobú poruchu vedomia spôsobenú prechodným nedokrvením mozgu (mdloba je ľudovo nazývaná odpadnutie). Príčinou môže byť bolesť, vyčerpanie, emocionálny stres, smäd, hlad, dlhé státie na hromadných podujatiach alebo v hromadných dopravných prostriedkoch, prudké postavenie sa z polohy v sede alebo ľahu a ďalšie.

Príznaky: Pri mdlobe nastáva krátkodobé bezvedomie – odpadnutie, ale bez poruchy dýchania a krvného obehu. Postihnutý má pomalý a dobre hmatateľný pulz, má bledú a studenú kožu, môže sa nadmerne potiť. Rýchlo nastáva obnova vedomia.

Obrázok 1 Poloha v rámci prvej pomoci pri mdlobe
(zdroj: <https://vyliec.sk/prva-pomoc/kolaps-mdloba-synkopa/>)

Obrázok 2 Ovievanie tváre pri nemožnosti otvoriť okno
(zdroj: <https://sk.garynevillegasm.com>)

Prvá pomoc: Ak je postihnutému na odpadnutie, uložíme ho do ľahu a zdvihneme mu dolné končatiny do zvýšenej polohy (zachováme diskretnosť a intimitu). Postihnutého podoprieme, aby sa neporanil, a uložíme ho na zem, resp. na dlážku. Skontrolujeme, či je pri vedomí, či dýcha a či sa mu dá nahmatať pulz. Zabezpečíme prístup čerstvého vzduchu (otvoríme okno alebo ovievame tvár) a postihnutého po nadobudnutí vedomia upokojujeme. Vhodné je postihnutému uvoľniť odev, hlavne okolo krku a pásu. Necháme ho pár minút ležať, po zotavení pomaly posadiť. Tvár mu môžeme pretrieť (nie oblievať) chladnou vodou. Skontrolujeme prítomnosť poranení, ktoré by mohli vzniknúť pri páde. Ak sa postihnutý nepreberá, postupujeme ako pri bezvedomí. Záchranú službu privoláme iba vtedy, ak sa postihnutý nepreberie do plného vedomia do 5 minút alebo sa mdloba opakuje.

Zdroj:

Köpl, J.: Všeobecné zásady prvej pomoci a fyziologické poznámky. Bratislava: Slovenský Červený kríž, 2004.
-mm-

POVEDZME TO PO ĽUBEĽSKY

Píľus- lopta
Pitvor- predsieň v dedinskom dome staršieho typu
Pliaga- katastrofa, choroba, nešťastie
Predizba- predsieň, chodba
Predobed- desiata
Premýšelný- vyberavý, nerozhodný
Prešivák- prešívany pracovný kabát
Rumádzgať- plakať
Rumpla- pomôcka na ručné pranie
Skonaný- zunovaný, nezaujímavý
Sňatý- zvesený, vzatý
Starejší- človek poverený vedením svadobnej hostiny
Sťať- zoťať, zbiť
Stenať- stonať, vzdychať
Šiflíky- malé štvorčeky z cesta napr. s kapustou
Šlohnúť- ukradnúť
Šróbuvák- skrutkovač
Štich- steh
Štrinflovce- pančuchy
Ukonaný- unavený
Umolestovaný- unavený
Umordovaný- unavený
Vážkuchyňa- tzv. letná kuchyňa, kuchyňa nevyužívaná na pravidelné varenie
Vovrant- olovrant
Vykľuť sa- ukázať sa v pravom svetle, inak než pôvodne
Vyvriaveť- vyhovoriť, prehovoriť

-mm-

PLÁNOVANÉ KULTÚRNE A ŠPORTOVÉ AKTIVITY NA ROK 2021

Termín aktivity	Názov aktivity	Miesto konania	Organizátor/-i
7.8.2021	Súťaž vo varení gulášu o putovnú varechu starostu obce	Futbalové ihrisko	Obec Ľubela, Únia žien Slovenska
29.8.2021	Pietna spomienka pri príležitosti výročia SNP	Pamätník SNP	Obec Ľubela, ZO SZPB
September 2021	Nordic walking – súťaž okolo obce	Obec Ľubela	Únia žien Slovenska
Október 2021	Zlaté melódie – kultúrny program pri príležitosti Mesiaca úcty k starším	Kultúrny dom	Obec Ľubela
November 2021	Retro párty	Kultúrny dom	Rodičia detí MŠ a ZŠ
5.12.2021	Mikuláš pre deti	Kultúrny dom	Obec Ľubela, ZŠ s MŠ
6.12.2021	Mikuláš s prvou pomocou	Kultúrny dom	MS SČK
12.12.2021	Vianočné trhy	Kultúrny dom	ZŠ s MŠ, Únia žien Slovenska
25.12.2021	Premiéra divadelného predstavenia	Kultúrny dom	ĽOD K. O. Urbana

Poznámka: Plánované aktivity budú organizované iba v prípade priaznivej epidemiologickej situácie COVID-19 v zmysle platných opatrení

Z ČINNOSTI OBECNEJ KNIŽNICE

Koronavírus a protipandemické opatrenia vo väčšej miere zasiahli do nášho života a poznačili chod obecnej knižnice v roku 2020. Po odovzdaní zrenovovaných priestorov knižnice sme ju pre verejnosť otvorili 6. februára, ale ako sa ukázalo, nie nadtľho. Nepriaznivá situácia v rámci Slovenska postupne zatvárala kultúrno-spoločenské inštitúcie a neobišla ani knižnice. A tak sme počas roka pracovali v úspornom režime. Keď sa situácia zlepšila, bola knižnica otvorená, ak nastalo zhoršenie, opäť zatvorená. Počas otvorenia knižnice boli dodržiavané všeobecne nariadené opatrenia ako dezinfekcia rúk, nosenie rúška, neskôr respirátora, obmedzený vstup a pod. V týchto tendenciách sa niesol celý minulý rok. Zo štatistického hlásenia o verejných knižniciach uvádzame nasledovné údaje: počas roka sme zapísali 46 stálych čitateľov - z toho 13 detí do 15 rokov; knižnicu v priebehu roka navštívilo 259 návštevníkov - z toho 47 detí; bolo vypožičaných celkom 934 knižných jednotiek a 152-krát boli zapožičané časopisy, ktoré knižnica odoberá, a to Slovenku a Život. Po revízii knižného fondu, ktorá prebehla v minulom roku, sa knižný fond

ustálil na 4 557 knižných jednotkách. Ich zloženie je nasledovné: 507 kníh odbornej literatúry pre dospelých, 2 830 kníh krásnej literatúry pre dospelých, 212 kníh odbornej literatúry pre deti a 1008 kníh krásnej literatúry pre deti. Počas roka bol knižný fond obohatený o 80 nových kníh. Hodnota knižného fondu ku koncu roka 2020 predstavovala 22 460,10 €. Počas roka pokračovalo elektronické spracovanie knižného katalógu. Podarilo sa nám spracovať cez 4 000 knižných zväzkov. Situácia je sťažená tým, že mnohé knihy sme už spracovali na základe kontrolných lístkov, ale u tých starších kníh sa kontrolné lístky nezachovali, a tak musíme podľa prírastkového zoznamu prechádzať a kontrolovať každú jednu knihu. Ostáva nám ešte spracovať cez 200 kníh. Po skončení tejto náročnej úlohy nás čaká postupne vytvorenie vlastnej webovej stránky na stránke obce, kde bude mať občan prehľad o knihách, ktoré sa v knižnici nachádzajú, a taktiež môže získať informácie o nových knihách. Pevne veríme, že to už nebude len hudba budúcnosti, ale skutočná realita.

Mgr. Mária Kubíková, knihovníčka

HISTÓRIA TJ (POKRAČOVANIE - II. ČASŤ)

Roky 1971 - 1980

Ľubel'skému mužstvu sa vydarila sezóna 1970/71, kedy sa im podarilo vyhrať III. triedu. Odohrali 22 zápasov, získali 37 bodov a postúpili do II. triedy. Najlepším strelcom družstva sa stal Adam Šimo s 53 gólmi. Po ročnom účinkovaní v II. triede sa družstvo opäť vrátilo do III. triedy. Podpísali sa pod to neuspokojivé výsledky hráčov a nedisciplinované správanie fanúšikov. V tomto období medzi najlepších hráčov patrili Adam Šimo – najlepší strelec, Ján Hrnčiar – pilier obrany a k nim možno zaradiť aj Jána Rojčeka a Emila Antola. V roku 1974 sa hral futbalový turnaj na náhradnom ihrisku vyše obce Ľubela, nakoľko ihrisko sa upravovalo. Víťazmi sa stali hráči z Dúbravy, ktorí vo finále porazili Ľubelu 3:1. **V roku 1975 bola TJ Sokol premenovaná na TJ Partizán Ľubela.**

V sezóne 1976/77 došlo k omladeniu družstva. Trénermi sa stali Ján Hrnčiar a Miloš Hrbatý. Kostru družstva tvorili hráči: Zubaj, Humený, Urban, Šimo, Budvesel, Janči, Turčiak, Urban, Kubík, Hrnčiar, Nahálka. Naďalej pokračovala úprava ihriska, jeho sláv-

nostné otvorenie sa uskutočnilo 16.7.1978 oficiálnym prestrihnutím pásky predsedom MNV A. Kubíkom a predsedom DO KSS Františkom Kanderom. Pri tejto

*Futbalisti uplynulého storočia, na výročnej schôdzi
(Jozef Kúkol, Adam Šimo a Ján Hrnčiar)*

Príprava turnajového guláša

príležitosti sa odohral aj futbalový turnaj za účasti P. Ľupče, Dúbravy, L. Kríža a Ľubele. Víťazmi sa stali futbalisti Ľubele a víťaznou trofejou sa stal Putovný pohár, ktorý do súťaže venovala DO ZPB. V okresnej súťaži hralo aj družstvo dorastu, a to v III. triede.

Zo spomienok na roky 1975-78 možno vyčítať z kroniky TJ aj skutočnosť, že Ľubeľa mala v tomto období až 6 minidružstiev, ktoré hrávali medzi sebou počas tréningov, ale tiež si organizovali malé turnaje. Boli to družstvá:

- „SOKOL“ – A. Švec, D. Húlek, V. Oško, T. Oško, M. Bubniak, F. Vyšňan, L. Magerčiak;
- „FC BRUGY“ – Z. Janči, J. Hrnčiar, S. Hazucha, R. Vrbenský, I. Kohút, P. Janči;
- „ARGENTÍNA“ – S. Kohút, D. Kubík, S. Kubík, V. Švec, R. Vyšňan, V. Urban, J. Jaško, M. Švec, J. Kubík;
- „ÚSVIT“ – M. Humený, J. Kandra, M. Gejdoš, M. Gejdoš, J. Bubniak, J. Štech;
- „CBD“ – Š. Turčiak, Paľo Turčiak, Peter Turčiak, J. Janičina, P. Bubniak;
- „BAJERN TAJCHNER“ – B. Kubík, T. Kochláň, O. Kochláň, T. Macík, Vl. Kubík, O. Magerčiak, M. Magerčiak.

Roky 1981 - 1990

Sezóna 1982/83 bola prelomová v štruktúrach okresných súťaží. Do II. triedy postúpilo až 5 družstiev, medzi nimi aj Ľubeľa, ktorá skončila na 5. mieste.

Z roku 1982 je zaujímavá správa, ktorú podával na Slovenský ústredný výbor ČSZTV – kádrové oddelenie pán Miloš Hrbatý, kde informoval o založení a činnosti organizácie. Z nej citujeme: „Rok vzniku organizácie 1945, jeho zakladatelia Vincent Jaško ako predseda, tajomník Miloš Hrnčiar a pokladník Rudolf Jaško (dobrí obuvníci, ktorí často láтали hráčom kopačky a zošívali kožené lopty). Prvé dresy a prvé siete na bránky zakúpili v Kralovanoch Ľubeľskí tuneloví pracovníci v r. 1946. Na zápasy sa chodilo do sused-

ných dedín na bicykloch, prípadne na traktore alebo nákladnom aute. V r. 1948 bolo mužstvo zobraté do okresnej súťaže, nedostatok finančných prostriedkov, neúčast na zápasoch vyradilo družstvo zo súťaže. V r. 1958 sa chopil iniciatívy nový rozšírený výbor na čele s Antonom Janči. Na Vianoce sa odohralo divadlo Kubo, na Silvestra tanečná zábava a na Veľkú noc divadlo Surovô drevo a čistý zisk sa vynaložil na réžiu TJ. Od r. 1959 sa usporadúval každoročne futbalový turnaj o cenu SNP a od r. 1978 o putovný pohár. Po chvalu si zasluhuje i neúnavná práca kronikára Miloša Hrbatého. TJ vlastní i „používateľný“ autobus“.

Počas futbalovej sezóny 1982/83 a 1983/84 hralo mužstvo II. triedu. Počas sezóny 1984/85 kleslo opäť do III. triedy, kde sa mu mimoriadne darilo, neprehralo ani jedno stretnutie a s 8-bodovým náskokom pred Kalamenami si zabezpečilo opäť postup do II. triedy.

Anna Vyšňanová a Eva Švecová

Pričinili sa o to hráči: S. Kubík, Antol, Hazucha, Šimo, D. Kandra, Budvesel, M. Kandra, B. Kubík, hrajúci tréner Urban, Dolinajec, Veľka, Brčík, I. Kubík, Hrnčiar, Vyšňan, Švec, Gejdoš, M. Kubík, Ondrejka. V II. triede vydržalo mužstvo len jednu sezónu. Na jeseň r. 1986 zaznamenalo družstvo odchod niektorých hráčov – Braňo Urban, Ján Bubniak, Jozef Kúkol, pridali sa k nim zranení hráči, Miro Kubík odišiel na vojenskú prezenčnú službu, brankár Braňo Ondrejka nehral celú jeseň, tieto skutočnosti sa prejavili aj na výsledkoch, z 11 zápasov družstvo vyhralo len 1 zápas a 1 remizovalo, získalo len 3 body – išlo o najhoršie výsledky od založenia TJ. V r. 1987/88 sa ocitlo opäť v III. triede. V r. 1987 prestúpil do TJ Dúbrava i Adam Šimo opora družstva.

V 80-tych rokoch jedným z finančných zdrojov boli realizované brigády pri sadení stromčekov, pri čistení melioračných kanálov, prípadne usporiadanie tanečných zábav, kde sa dali zarobiť slušné peniaze. Organizoval sa tiež každoročne už spomínaný futbalový turnaj, ktorý sa nikdy nezaobišiel bez dobrého gu-

lášu. Najčastejšími kuchármi boli Vlado Rojček, Dušan Hazucha a Miro Budvesel. O poriadok na turnajoch sa najčastejšie starali Eva Švecová a Anna Vyšňanová. Každoročne sa konali i hodnotiace schôdze, a to v Chatke ovocinárov.

Okrem futbalu sa členovia TJ podieľali aj na organizovaní iných športových aktivít, najmä s odborom turistiky. Boli to lyžiarske preteky „O cenu Viackova“ – uskutočnilo sa ich takmer 20 ročníkov a zapájali sa do nich postupne lyžiari z celého okresu; v r. 1984 sa v zimnom období uskutočnili zimné „Športové hry“ v Podlání; lyžiarsky pochod na Ľupčiansku Maguru – 2 ročníky, 4 ročníky volejbalového turnaja „O Pohár starostu obce“; „Beh okolo Ľubele“ – 3 ročníky, zaujímavosťou bola na jednom z nich i účasť známej maratónky Ľudmily Šunovej z Ploštína; 6 ročníkov šachového turnaja. Postupne sa tieto aktivity prestali organizovať, až úplne zanikli.

Roky 1990 - 2000

V r. 1990 zakúpila TJ autobus KAROSU 334 – šoféri: Ladislav Labaj, Ján Oško a dlhé roky potom Ladislav Švec, ktorý sa stal neoddeliteľnou súčasťou Ľubeľského futbalu. V roku 1991 sa futbalové zápasy mužstva hrávali na ihrisku v L. Kľačanoch, nakoľko sa upravo-

valo ihrisko. V sezóne 1993/94 sa do súťaže zapojilo i žiacke družstvo s trénerom Ing. Ivanom Kohútom. V auguste 1993 odohral posledný majstrovský zápas Adam Šimo, dlhoročná opora mužstva. V sezóne 1994/1995 nastala zmena bodovania v okresných súťažiach – za víťazstvo sa začali pripisovať 3 body, za remízu 1 bod. V r. 1995 mala Ľubeľa 3 družstvá: dospelých, dorast a žiakov.

V r. 1995 odznel na výročnej schôdzi príspevok Ing. Jána Šveca, dlhoročného funkcionára TJ. V ňom pripomenul r.1989 – nový smer vývoja spoločenských a ekonomických vzťahov; v TJ ako jednej z mála organizácií v obci nedošlo k stagnácii činnosti, združovala futbalový oddiel, stolnotenisový oddiel, odbor turistiky a Zväz rekreačnej a telesnej výchovy (ženy). Stolnotenisové mužstvá „A“ hralo I. triedu, „B“ III. triedu; oddiel ZRTV evidoval 10-15 žien, ktoré pravidelne cvičili v miestnej telocvični; odbor turistiky vyvíjal aktívnu činnosť, udržiaval tradičné akcie ako „Cena Viackova“, výstup na Sninu; futbalový oddiel – obnovila sa činnosť žiackeho a dorasteneckého družstva, „A“ hralo III. triedu. Konštatoval, že v tomto období bola na vrchole síl generácia futbalistov, ktorí mohli mať ambíciu hrať aj v krajských súťažiach, mnohí z nich ľahkovážne opúšťali materský klub, hájili farby Dúbravy a L. Kríža – ktorí hrali v tom čase I. triedu. Hráči: Ján Bubniak, Ľuboš Magerčiak, Alino Švec sa vrátili do materského klubu. Mužstvo tvorili: brankári: Štefan Benčo, Anton Budvesel, Miloš Kubík; pravý obranca: Raďo Magerčiak, stoperi: Dušan Martinka z L. Kľačian, Zdeno Jančí, ľavý obranca: Ľudo Šmigura z L. Kľačian, záloha: Ján Bubniak, Alino Švec, Ján Kohút, mladí: Števo Oravec, Peter Hazucha, Miro Budvesel, Paľo Štrba (priženivší z Komjatnej); útočníci: Turčiacovci (Simanovci), Ľuboš Magerčiak, Milan Getta

Jar 1995 - „A“ mužstvo

Jar 1995 - družstvo dorastu

Jar 1995 - družstvo žiakov

(L. Klačany), Miro Kandra. Ako tréneri pôsobili: Ján Hrnčiar, Adam Šimo (aj aktívny hráč), od r. 1994 Vlado Podhor a Štefan Budvesel. V organizácii prestáva aktívne pracovať generácia 60-tnikov, postupne odchádzajú; zdrojom financovania boli najmä príjmy z brigád a tanečných zábav, očakávaná by bola väčšia podpora z obce, starosta M. Kubík – telovýchovný aktívny funkcionár.

V sezóne 1995/96 „A“ mužstvo obsadilo v III. triede 10. miesto zo 14 mužstiev (8 víťazstiev, 7 remíz, 11 prehier, skóre 33:45, 31 bodov); dorast III. trieda – skončil posledný na 7. mieste (4 víťazstvá, 1 remíza, 7 prehier, skóre 17:34, 13 bodov); žiaci z 11 účastníkov na 6. mieste (10 výhier, 2 remízy, 8 prehier, skó-

re 68:38, 32 bodov). V sezóne 1996/97 „A“ 6. miesto, dorast 6. miesto, žiaci 2. miesto. V rámci okresu dochádza k zmene rozdelenia mužstiev do tried – z III. triedy sa stáva II. trieda.

V rokoch 1994 až 1996 sa pokúšala TJ organizovať i spoločenské podujatia pre športovcov a priateľov športu. Prvé sa uskutočnilo v Palúdzke v reštaurácii Bocian, druhé a tretie v KD v Ľubeli. Na jar v roku 1999 postúpil dorast do I. triedy, rozhodujúci zápas sa uskutočnil v Part. Ľupči.

Súčasťou hodnotiacich schôdzí sa stali rôzne futbalové ankety typu: „Futbalista storočia“ (1900 – 2000): 1. Adam Šimo - 17 hlasov, 2. Ján Hrnčiar a Jozef Kúkol po 10 hlasov, 3. Braňo Urban a Rado Magerčiak po 9

hlasov; „Futbalista desaťročia“ (1990 – 2000): 1.miesto: Raďo Magerčiak, 2. miesto: Ľuboš Magerčiak, 3. miesto: Jozef Kúkol. V r. 1986 – 1999 sa stal najlepším strelcom mužstva Jozef Kúkol s viac ako 100 gólmi, dlhodobo sa umiestňoval na popredných miestach v okresných streleckých tabuľkách.

V ročníku 1999/2000 dosiahlo úspech družstvo dorastencov pod vedením trénerov Ivana Kohúta a Ľubomíra Vyšňana postupom do I. triedy. Pričinili sa o to: Peter Koza, Branislav Obrcian, Michal Gejdoš,

Martin Čillík, Peter Kubík, Peter Oško, Vlado Budvesel, Dalibor Kauza, Peter Hrnčiar, Dušan Hrnčiar, Vlado Škvarka, Roman Serafín, Dušan Mikita, Ján Urban, Pavol Tomčík.

Čierna jeseň 2000 a jar 2001 – 12 hráčov z rôznych príčin nenastupovalo na zápasy, mužstvo skončilo posledné so 7 bodmi, vyhralo len jeden zápas, 4 remizovalo a 19 prehralo, skóre 30:96, pád do III. triedy.

Text: Mgr. Mária Kubíková

Foto: archív TJ

ĽUBEĽA V MINULOM STOROČÍ

MY Liptovské noviny, ktoré patria do siete regionálnych týždenníkov MY, začali realizovať vo svojich novinách projekt „Ako sme žili v Československu“. Ide o sondu do našej minulosti prostredníctvom fotografií a spomienok obyčajných ľudí. Zapojiť sa do projektu mala možnosť aj naša obec, a tak sme túto ponuku prijali. Pripravili sme krátku informáciu o svojej obci a doplnili sme ju viacerými dobovými fotografiami. Náš príspevok bol uverejnený v spomínanom týždeníku č. 15 /2021 (20. – 26.4.2021). Nie každý mal možnosť nahliadnuť do týchto novín, tak sme sa rozhodli podobným spôsobom uverejniť dobové fotografie aj v našich obecných novinách. Veríme, že mnohí skôr narodení si zaspomínajú na vtedajšie časy, prípadne sa na fotkách i spoznajú, a tým mladším zasa pripomenú, ako žili ich rodičia, starí rodičia, prípadne prarodičia.

Niekoľko základných údajov o našej obci:

Rok 1278 – najstaršia písomná zmienka; do r. 1924 tvorili obec dva samostatné územné celky Kráľovská Ľubeľa a Zemianska Ľubeľa; r. 1767 za vládnutia Márie Terézie vydaním tzv. „milostivý urbár“ začala história urbáru, pokračuje r. 1893, keď vo vtedajších častiach obce Kráľovská a Zemianska Ľubeľa vznikli 3 samo-

statné urbáre; od polovice 19. storočia existencia rímsko-katolíckej školy; r.1900 postavená nová drevená budova jednotriednej školy; od r. 1923 obecná škola; od r. 1969 základná deväťročná škola (ZDŠ); r. 1900 vznik prvej známej hudobnej kapely pod vedením primáša Petra Droppu (Srdoš); r.1923 odohraté prvé ochotnícke divadelné predstavenia „Až lipka zakvitne“ a „Mlynár a jeho dieťa“ pod režijným vedením Kolomana Ondreja Urbana; r. 1932 vznik hasičského zboru; r. 1948 elektrifikácia obce; r. 1950 založenie jednotného roľníckeho družstva, jeho pripojenie k Štátnemu majetku (ŠM) v Liptovskom Mikuláši v r. 1965; v r. 1957 – 1965 sa v obci nachádzala výrobná tehál a iného stavebného materiálu; r. 1971 zavedený vodovod; r. 1972-1973 úprava miestnych komunikácií; r. 1975 začatá výstavba 2 bytoviek pre pracovníkov ŠM; r. 1980 v akcii „Z“ začatá výstavba obchodu Jednota; r. 1987 uvedená do prevádzky miestna pošta; r. 1990 budovanie drobnej prevádzky; r.1994 uvedenie pekárne do prevádzky; r. 1996 ukončenie výstavby Domu smútku a jeho uvedenie do prevádzky.

Mgr. Mária Kubíková

1971 - zavedenie vodovodu v obci

Divadelné predstavenie Ulička

Dedinská folklórna skupina účastník súťaže Nositelia tradícií

Dožinkový sprievod

Futbalové mužstvo

Kurz pečenia

L'ubelské ženičky

Mladí školáci - pionieri

L'ubelskí dorastenci

Páračky

Oslavy obce

Pohrebný sprievod

Priadky

Rodinné domy kedysi

Prvé víťazstvá

Regrúti

Rozšírenie elektrických sietí

Speváčka skupina ZPOZ

Stará ľubel'ská muzika (1951)

Tradičná bursovačka

Uvítanie detí

Zimné športové hry

Výpomoc pri zbere zemiakov

DOBROVOĽNÍ DARCovia KRVI ZA ROK 2020

Dlhodobá nepriaznivá pandemická situácia nám zatiaľ neumožnila zorganizovať spoločné stretnutie členov MS SČK, aby sme sa poďakovali našim darcom krvi, ktorí nezištne a ochotne dávajú to najcennejšie, čo môže človek dať, a to svoju krv pre záchranu mnohých ľudských životov. Opäť tak robíme iba prostredníctvom obecných novín. Patrí Vám naše **veľké úprimné poďakovanie**, drahí darcovia: Martin Cebacaver, Radovan Grečner, Stanislava Gregorová, Ju-

raj Halaj, Marek Hrivňák, Dušan Hrnčiar, Juraj Jaško, Peter Jaško, Veronika Jašková, Oto Kandra, Stanislav Kubín, Michal Kubo, Tatiana Kubová, Pavol Lúčan, Zuzana Lúčanová, Mojmír Magerčiak, Denis Nahálka, Štefan Oravec (L. Kľačany), Ján Oško, Dita Štěchová, Alino Švec, Peter Tomčík (Sv. Kríž), Andrea Urbanová, Zlatica Vrbenská, Štefan Vrbenský, Ľubomír Vyšňan.

Mgr. Mária Kubíková, predsedníčka MS SČK

„COVID“ STOLNOTENISOVÁ SEZÓNA

Keď dňa 13.8.1978 zakladal Karol Zubaj spolu s malou skupinou nadšencov stolnotenisový oddiel pri TJ Partizán Ľubela, určite ani netušili, čoho svedkom budú ich nasledovníci. Sezóna 2020/2021 však bola pre všetky amatérske stolnotenisové súťaže priam tragická. Pritom jej začiatok nič také nenasvedčoval...

Na sezónu sme sa pripravovali, tak ako v minulosti, už od letných mesiacov. Tréningy sme obohatili aj o prípravné zápasy s družstvami, ktoré hrajú vyššie súťaže, a s ktorými máme dobré nielen športové, ale aj medziľudské vzťahy – Bešeňová, Ružomberok-Baničné, Východná, Ilanovo. Vzhľadom na problémy s hráčskym kádrom sme do novej sezóny tentoraz prihlásili 3 družstvá: „A-čko“ do 5.ligy, „B-čko“ do 6.ligy a „C-čko“ do 7.ligy. Ciele pre jednotlivé družstvá sme prispôbili ich predpokladaným možnostiam a najmä zloženiu, v akom budú vo väčšine zápasov nastupovať. Pri „A-čku“ to bola opäť snaha zabojsť o tie najvyššie priečky, „B-čko“ sa malo pohybovať v strede tabuľky a u „C-čka“ bolo cieľom vyhnúť sa priamym bojom o záchranu. Po veľmi dlhej dobe sme do oficiálnych súťaží prihlásili aj družstvo žiakov a doras-

tencov. Je to výsledok našej práce s mládežou, ktorej sme sa začali intenzívnejšie venovať najmä v posledných dvoch sezónach. V nej by sme chceli naďalej pokračovať, a to aj v spolupráci so ZŠ a MŠ Ľubela formou voľnočasových aktivít a krúžkov.

Oficiálne súťaže sa tradične začali koncom septembra a v prvých dvoch kolách to bolo z pohľadu výsledkov ako na hojdačke. Všetky ďalšie plány však zmarila nastupujúca druhá vlna pandémie COVID-19. Tak ako celú spoločnosť, aj šport zasiahli obmedzenia vyplývajúce z rozhodnutí ústredných orgánov, a tak boli od 12.10.2020 všetky stolnotenisové súťaže prerušené. Hoci je v súčasnosti pandémie na ústupe, naše súťaže sú ešte stále prerušené a ich pokračovanie nie je reálne. S najväčšou pravdepodobnosťou tak bude táto sezóna anulovaná, čo sa ešte nikdy v histórii nestalo. Žiaľ, aj takéto veci prináša doba.

V klube, v stolnotenisovom hnutí a vôbec v spoločnosti však veríme, že ustupujúca pandémia v kombinácii s postupným zaočkovaním obyvateľstva dovoľí postupný návrat k normálnej bežnej činnosti a v našom prípade teda aj opätovné naštartovanie súťaží. Samozrejme, už v novej sezóne 2021/2022. Preto chceme najmä v spolupráci s vedením ZŠ a MŠ Ľubela opätovne začať s tréningovým procesom, ktorého dlhodobé prerušenie sme všetci vnímali veľmi negatívne. Kto by to povedal, že sa bude človek tak tešiť na tvrdý dril pred sezónou. Do novej sezóny chceme vstúpiť pripravení a našou snahou bude dosiahnuť také výsledky a umiestnenie, ktoré zodpovedajú nielen histórii klubu, ale budú aj dobre reprezentovať našu obec. K tomu by nám mohol pomôcť aj plánovaný návrat jedného z našich odchovancov, ktorý svoje herné umenie preukázal aj v krajskej súťaži, a ktorý by mal byť oporou „A-čka“.

Dúfam, že sa v lete spolu s hráčmi a ich rodinnými príslušníkmi opäť stretneme aj na našom tradičnom gulášiku, ktorý je našou dlhoročnou tradíciou a je takým neoficiálnym štartom do novej sezóny. Všetkým

prajem hlavne veľa zdravia a nech sa už konečne znova môžeme stretnúť pri našej obľúbenej aktivite, ktorou stolný tenis nepochybne je.

Ing. Dušan Hrnčiar, predseda OSTK Ľubel'a

ĽUBEĽA, CHOTÁRNE NÁZVY, BOLO-NEBOLO... (2.ČASŤ)

V predminulom čísle Ľubel'ských novín sme absolvovali potulku po severozápadnej časti nášho chotára, počnúc Vrhájom a končiac Ratajkami. V tomto čísle prejdeme východnou a južnou časťou, od cesty č. 18 po úpätie Nízkyh Tatier.

Táto cesta takmer pred päťdesiatimi rokmi prešla náš kataster a rozdelila aj Seliská či **Kratiny**. Kratiny je dosť málo známe pomenovanie pre územie ležiace priamo pod strmou cestou na Vrháj a siahalo ku kedysi existujúcej poľnej ceste, ktorá išla od konca dediny ku Sihôtke a ďalej cez brod do Gôtovian a Fiačic. Pri tejto ceste začínali **Ravne**, rovina siahajúca až k terajšej novopostavenej bytovke a cez priečnu cestu pokračujúce strmo dolu k vode a k Podlánu.

Pod pásom vríb, vysadených kedysi po založení roľníckeho družstva ujčekom Korunom, pod osemnástkou leží podmáčaný, málo úrodný, svoje krásne meno si zaslúživší **Usranec**. Bližšie, až ku Kľačianke sa ťahajú **Kapustné hrady**. Nie tak dávno sa tam bežne pestovala kapusta, burbunda, kvaka a ostatná zelenina bez toho, aby sa majitelia obávali zlodejov. Smerom ku dedine je rovinatá plocha so záhadným názvom **Nížepsa**.

Miestna časť obce **Sihot'** pokračuje dolu za posledným domom **Klinom**, územím vklineným medzi veľkú **Vodu** a malý **Jarok**. Táto kedysi obhospodarovaná lúka, teraz divočina, kde sa na jar rozlieva voda a zastavujú sa tam všetky plastové fľaše vyhodené v našej dedine. Rozdiel medzi dávnom a terajškom je aj v tom, že kedysi bola voda plná pstruhov, hláčov, v barinách boli tisícky žubrienok a žiab. Kriaky boli plné chlapcov stavajúcich bunkre, slúžiacich na obranu trebárs pred jamešancami, skaly lietali vzduchom, rozbité hlavy a rozbité okná na ošipárňach na družstve by vedeli o tom rozprávať. Títo chlapci, ale aj dievčatá tam na lúčkach celé dni hrali futbal, v zime hokej, na jar vykrúcali píšťalky a prdelky, nadávajúc, keď sa kôra na vrbovom prútku roztrhla, čiže krásne po Ľubel'sky povedané, pokarkala sa.

Na Ravne nadväzuje už teraz zastavaná časť **Zasádkami**, možno pomenovaná kedysi podľa malých záhradiek, sádov, ale pamätníci spomínajú aj na výdatný prameň s malým jazierkom a nezamrzajúcou vodou v týchto miestach. Historický mlyn, neskôr re-

kreačné zariadenie leží na lokalite **Podlán**. Pamätáme si ešte jeho posledných majiteľov rodinu Hazuchovcov, mlynára Jula, pani Darinu, Aranu, Janu a Jána Šimovčiaka, modernizáciu mlyna, ale aj jeho koniec po výstavbe veľkomlynov. Na Podláne bol aj starý kráľovský cintorín, pochovávať sa prestalo v prvej polovici predchádzajúceho storočia. Južnejšie pod vrškom sú **Lániky**, končiace pri potoku Dúbravka s kedysi vykosenými úvratami, teraz divoká vrbina, tak trochu pripomínajúca lužný prales.

Za teraz už zastavaným **Boniakom**, lúke, kde sa kedysi pásavali svine, konali sa tam zábavy, po vojne na ňom mal slávnostný prejav sovietsky dôstojník z oslobodzovacej 24. streleckej divízie, neskôr tam často stanovali a vystupovali cirkusanti. Za domami je **Zaboniačna** a ďalej **Baňušovské**. Úrodné polia, teraz už väčšinou s veľkoplošným hospodárením, ale kedysi úzke políčka s medzami si pamätajú naozaj pernú robotu pri švábke alebo zboží, ale aj prácu plnú zábavy a susedskej výpomoci. Naozaj len starší pamätajú ručnú žatvu kosami, čo to bolo povrieslo, snop, panák, križ neskôršie samoväz, elevátor, čo to boli plevy pod spoteným odevom.

Na konci dediny smerom na cintorín naľavo od cesty je **Záročná**, pod cestou je **Trstica**. V jej mokradiach v spodnej časti sa nachádza pravá černoziem, pravdepodobne vzniknutá dlhodobým tlením močiarnych rastlín a keďže pri tomto procese sa uvoľňujú aj horľavé plyny, občas sa tam samovznietením objavovali aj malé plamienky a ľudová tvorivosť už hovorila o rozprávkových, na večerných posiedkach často spomínaných svetlonosoch.

Vyššie popri ceste sú **Štvrte** a **Lániky**. Časť Štvrte, kedysi podmáčaná pôda, sa melioráciou po združtvení stala pomerne úrodnou. Lániky, v mysli každého miesto, kde sa raz všetci stretneme. Miesto terajšieho cintorína bolo v majetku katolíckej cirkvi a na účely pochovávaní bola táto plocha pred 2. svetovou vojnou darovaná za pôsobenia pána farára Andreja Geráta. Farár Gerát sa narodil v Chlebniciach na Orave, v našej farnosti pôsobil od roku 1926. Zaslúžil sa o výstavbu novej murovanej školy v Ľubeli. Nový režim po vojne ho perzekvoval, neprávom súdil. Zomrel v roku 1954. Nad cintorínom popri Kľačianke sú **Špitál-**

ska, Uhrová a na mieste bývalého kľačianskeho futbalového ihriska **Záhrady**.

Vráťme sa ešte ku dedine. Pri ceste do Dúbravy sú **Dubičky a Poddubičky**, vyššie proti toku Črvníka **Podlazná**. A potom začína pramienkami vyerodovaná zvlnená jamina **Políka**.

V súvislosti s terajšou epidémiou koronavírusu je známe, že v rokoch 1919 a 1920 boli v Políku pochované ľubel'ské obete epidémie španielskej chrípky. Sú náznaky, že v tejto oblasti pochovávali aj pri epidémiách moru či cholery.

Medzi Podlaznou a Políkom viedla poľná cesta od dúbavského **Radvaníka** až na vršok **Oplet** pri kostole v Kľačanoch. Túto skratku využívali v minulosti aj kňazi na presun na vykonávanie bohoslužieb v Dúbrave.

Pred rokmi, keď ešte v každom dome vlastnili kravu, sa tieto vyhánali na pašu cestou poza Záročnú a cez Štvte, popri **Chrastkach**. Hneď pri dedine bol **Výhon**, kedysi mierna preliačina, teraz už zrekultivovaný priestor s vysadeným lesíkom. Pastieri hnali kravy až do ľubel'skej **Chraste**, na pasienok majetkovo patriaci podielnícky obyvateľom Kráľovskej Ľubele.

Za terajšími hospodárskymi budovami bývalých telatníkov sa začína veľká mierne sa dvíhajúca plocha **Nižných a Vyšných Novín**. Prečo Noviny, či pre rovinatosť terénu, alebo skôr asi historicky ako novo, novo obhospodarované plochy. Na vršku pod horou sú **Hliniská**, tesne pri lese lúky **Vlčica, Lúčičky a Podlúčičky**, teraz už zarastené náletovými drevinami.

Chrast' sa prevažuje popri borovicovom lese prudko do strmého prielomu potoka **Črvníka**. Na historických mapách je tento uvádzaný ako Črtník, čo je aj vzhľadom na veľký výskyt podobných pomenovaní na Slovensku bližšie k historickej pravde. Toto pomenovanie pochádza podľa jazykovedcov zo staroslovenského pomenovania pre červenú farbu - čermeň, následne črtnô. Potok Črvník oddeľuje dúbavský kataster od ľubel'ského a samotná dolina určite zažila pred dvoma storočiami pôsobenie ľubel'ského zbojníka Jurka Gregoríka a o hodne neskôr v časoch povstania tu sídlil partizánsky oddiel Kirov pod vedením kapitána Gurova, ktorého členmi boli aj občania našej obce. Ale to všetko je na dlhšie rozprávanie, takže možno nabudúce...

Ing. Ján Švec - Petek

PAN – DÉMOS – 19

Akési čierne mraky prišli nevdojak
nad celý svet, bez zľutovania
a z nich sa sype nákaza a strach.

Každý sa chytá slamky ako vie:
uteká k Bohu, prosí vedu,
zakrýva ústa, škriabu mu nos,
vytrčá ruku, lebo ho štipia,
toho trápenia bolo dosť.

Človek vždy verí niečomu:
že príroda je spravodlivá,
že zase slnko vráti k nám,
že naplní nás iným vzduchom,
dá ľuďom nádej, túžbam zmysel,
že svet pretrváva.

Liptovský Mikuláš, máj 2021

JUDr. Branislav Kubík - Ondřík

Pozn.:

PANDÉMIA (grécky pôvod slova)

PAN-všetci

DÉMOS-ľudia

NOTÁRIÁT A VEREJNÁ SPRÁVA

K veľmi architektonicky a historicky pozoruhodným a funkčne najvýznamnejším stavbám v Ľubeli v povojnovej dobe (po prvej a druhej svetovej vojne), ale aj v súčasnej dobe, patrí objekt, čo v Ľubeli voláme „Zdravotné stredisko“.

Nachádza sa v juhovýchodnej časti dediny pri ceste von z obce, smerom do Dúbravy. Ešte aj dnes ho niektorí občania volajú „notáriát“.

Aby sme lepšie porozumeli obsahu tohoto správneho pomenovania, je nutné vrátiť sa troška do minulosti. Ten, kto má vzťah k tejto obci a jej histórii, ten to pochopí, a iní môžu túto pasáž k poznaniu a návratu k svojim nežijúcim rodákovi vynechať.

Tak začnime v 18. storočí...V roku 1785 bolo z Liptovskej župy vydané nariadenie, podľa ktorého musela mať každá Liptovská obec notára. Iste boli na to dôvody, keď bolo umožnené, aby sa viac obcí a hlavne tie menšie, mohli spájať do notárskych obvodov. Keď vznikol notársky obvod v Ľubeli, do jeho právomoci (príslušnosti) patrila Dúbrava, Krmeš, Vlchy (tie však boli v novembri 1939 z notárskeho obvodu Ľubele odčlenené) a nebude iste bez zaujímavosti, že sem boli pričlenené aj obce Svätá Alžbeta (terajšia súčasť L. Kľačian) spolu s Kľačanami.

Po vzniku Československej republiky v roku 1918 je

koncipovaný aj nový systém organizovania spoločnosti a pravidiel.

Z obdobia rokov 1925 a nasledujúcich sú už založené knihy, v ktorých sa nachádzajú zápisnice obecného zastupiteľstva, finančných komisií, evidenčné knihy (pobytu živnostníkov, prehliadačov mäsa, pôrodných asistentiek, spolkov, kultúrnych podujatí, stavieb, stavebných podpôr, žobrákov, sirôt, duševne chorých, mláťačiek). Spomínam tieto skutočnosti zámerne ako dôkaz o tom, že tu už vtedy platili presné normy a pravidlá, o čom sa môže každý záujemca do podrobností presvedčiť (pedantne a ukážkovým rukopisom robené zápisy samospráv aj štátnej správy, i pozemková kniha sú uvedené podľa Dr. Emila Kufčáka „Sprievodca po archívnych fondoch a zbierkach“).

V roku 1918 sú vytvárané aj legislatívne základy nového štátu a dochádza aj k územnej reorganizácii. Od roku 1923 bol v mestách ustálený názov „starosta“, v obciach však ostal „richtár“. Do Obvodného notárskeho úradu v Ľubeli a do jeho obvodu (v roku 1923) patrili už vyššie spomínané obce.

Prvým notárom v Ľubeli v rokoch 1919 – 1925 bol Adalbert Milan, po ňom ich bolo ešte trinásť, posledným v roku 1945 bol Gabriel Rieger.

Notár musel mať svoj úrad, ja som ešte nezistil, kde v Ľubeli bol starý notársky dom, ten však bol vraj predaný (Komu?), avšak v roku 1937 obecné zastupiteľstvá obcí notárskeho obvodu Ľubele, teda ešte aj Dúbravské a zastupiteľstvo Liptovské Kľačany, sa rozhodli postaviť nový NOTÁRSKY DOM a v tomto roku 1937 sa začal aj stavať. Nebolo to ľahké, doba bola zložitá. Každá z týchto obcí musela prispieť určitou finančnou čiastkou. Peniaze nemali, a tak si na tento účel vybavili v Roľníckej vzájomnej pokladnici v Liptovskom sv. Mikulášovi pôžičku.

Výkon verejnej správy bol zabezpečovaný od roku 1939 tak, že na čele miestnej samosprávy boli starostovia až do roku 1942. Potom boli namiesto nich ustanovení vládni komisári. Ich na odporúčanie okresného úradu menovala vláda. V roku 1944 funkciu vládnych komisárov znova prevzali starostovia a po vojne v roku 1945 predsedovia miestnych národných výborov. Miestny národný výbor ako úrad bol potom z notáriátu presťahovaný do nového kultúrneho domu.

Pri všetkej skromnosti a objektívnom pohľade treba povedať, že tak ako terajší (vynovený) kultúrny dom bol na svoju dobu moderný a majestátny, to isté môžeme smelo povedať aj o stavbe vtedajšieho notáriátu, a teda dnešného Zdravotného strediska. Na podmienky našich obcí a pomerov to bola (aj je) stavba s neobvykle veľkou zastavanou plochou, podpivničená so sedlovou strechou a podkrovím. Vtedy

mala 2 vstupy (vchody) z južnej strany a 2 zo severnej strany. Objekt mal výnimočné a múdre dispozičné usporiadanie. Ku vchodom objektu viedli betónové (to nebolo bežné na dedine) prístupové chodníky a zo všetkých strán bolo toto okolie vysadené rôznymi ovocnými stromami (bol tam dokonca zasadený ešte aj veľký vlašský orech – u nás to bola rarita). Nevieť, ako sa za notáriátu všetky priestory okrem samotných kancelárií obvodného notárskeho úradu Ľubeľa a bytu notára využívali, po roku 1945 tu už začal pracovať Miestny národný výbor Ľubeľa. Sem bol vchod zo severnej strany, z chodby sa vchádzalo do kancelárie pre úradníka/-ov a odtiaľ boli ešte dvere do kancelárie hlavy obce a miestností pre obecný rozhlas.

V druhom (tiež severnom) vchode bola školská trieda (aj ja som tam chodil) a miestnosť, kde pôsobila Slovenská sporiteľňa a neskôr tam bol šuster (obuvník), ujšek Cabecaver. Kúriť sa v peciach na pevné palivo. V zime nám v triede často zamrzol v noci atrament v kalamároch. Vonku bola veľká drevená búda – na uhlie a drevo a suché záchody. Z južnej strany objektu boli tiež 2 vchody. Jedným sa vchádzalo do učiteľského bytu, tam predtým určite býval notár. Tento priestor bol podpivničený, jedna miestnosť bola na uhlie a drevo pre byt, jedna miestnosť bola ako práčovňa, lebo tam bola betónová vaňa a ešte tam bola jedna miestnosť, tam sme sa ako žiaci učili dielenské práce. V druhom samostatnom vchode bola pošta, ktorá slúžila pre Dúbravu, L. Kľačany, Krmeš, Vlasy. Tam bola kabínka na telefonovanie pre verejnosť, lebo telefón okrem MNV nemal v dedine nikto. Za okienkom sedela poštárka a zabezpečovala aj telefonovanie, na ušiach mala slúchadlá, stále tam prepájala také kolíky na kábloch a stále fajčila. Mala tam aj izbu, kde bývala. Z južnej strany bola záhrada s ovocnými stromami a množstvom kvetov.

Miestami sa zmieňujem o detailoch, robím to zámerne, aby som uviedol, že už v tom čase v podmienkach našej nevelkej dediny naši ľudia mali náležitú kultúru, cítenie, zručnosti a boli pracovití.

Tento objekt bol pre nás deti tajomný až vznešený. Bol vždy všestranne využívaný, obci prospešný a ani dodnes nestratil na svojom význame. Dnes by sme ho nazvali multifunkčný, ale už sa nevolá notáriát, ale Zdravotné stredisko aj s lekárňou. Nech sa volá alebo nevolá, ale všetka česť našim predkom, že niečo takéto dokázali, nám zanechali a našim súčasníkom miestodržiteľom aj občanom slúži ku cti, že to nenechali znehodnotiť, že to udržali aj naďalej pre úžitok obyvateľov.

Liptovský Mikuláš, máj 2021

-bko-

ŽIVOT SENIOROV POČAS PANDÉMIE

Stretnúť priateľov je dar, verte mi. Pred rokom a pol sme sa naposledy stretli pri slávnostnom otvorení nášho zrekonštruovaného kultúrneho domu. Ani sme netušili, ako sa všetky plány, ktoré sme mali, rýchlo zmenia. A prišla pandémia v podobe koronavírusu a nik z nás nevedel, ako dlho potrvá. Želaním každého človeka je šťastný život, ale dokonalé šťastie neexistuje. Veru sme sa museli borit s prekážkami a ťažkými skúškami, niekedy siahnuť až na úplné dno svojich síl s vedomím, že po búrke sa rozjasní a znova zasvieti slniečko. Bolo veľmi smutné, že sme mnohí nemohli objat' svoje deti a vnúčatká. Veď nič na svete nie je krajšie a milšie, ako keď sa priamo môžeme pozrieť do očí a obdarit' človeka úsmevom. Tá blízkosť najbližšej rodiny, priateľov, susedov nám veru chýbala.

Pandémia pomaličky ustupuje – určite aj vďaka našim modlitbám, vďaka našim zdravotníkom, našej

disciplinovanosti. Tešíme sa, že sa môžeme smelšie pohybovať medzi ľuďmi, že môžeme prehodiť medzi sebou pár slov, že môžeme, aj keď v obmedzenom režime, navštíviť našu kaplnku sv. Barbory, vypočuť si Božie slovo, prijať Božie telo. Pre nás seniorov je to totiž veľký dar, dar z Neba.

Milí moji členovia, prajme si navzájom, aby úplne ustúpila pandémia, ktorá tak ochromila náš život, našu činnosť. Veď možnosť stretávania sa na rôznych akciách nám bude určite prinášať radosť, priateľstvo, vzájomnú podporu. Dúfam, že sa oživí naša činnosť, medziludské vzťahy, ľudskosť a tolerancia.

Želám všetkým veľa zdravia, aby sme roky, ktoré máme pred sebou, prežívali pozornosťou jeden voči druhému, aby toto leto bolo krásne, veselšie, slnečné a pokojné...

Jozefka Slavkovská, predsedníčka ZO JDS

ŠTÚROVSKÁ SLOVENČINA, PAMÄTNÁ MEDAILA SLOVENSKEJ LEKÁRSKEJ SPOLOČNOSTI A ĽUBEĽA

Čo môžu mať spoločné tieto pojmy, zistíme v nasledovných riadkoch. Nahliadnutím do archívnych spisov z 19. storočia a rôznych publikácií sa dozvieme viac o Jonášovi Bohumilovi Guothovi. Pre niektorých vzdialená história, pre iných len päť či šesť predchádzajúcich generácií.

Pred 210 rokmi sa práve v Ľubeľi narodil Jonáš Bohumil Guoth. Meno medzi štúrovcami známe a vážené, v súčasnosti však neznáme. Meno suseda a kamaráta mnohých našich starých rodičov, ktorý vyrastal na gazdovstve, na ktorom dal neskôr postaviť zemiansku kúriu – v súčasnosti jedinu zachovanú v Ľubeľi.

Viete, kto bol Jonáš?

SYN

- Johanny Reviczkej (zemanky z Revišného z Oravy) a Jozefa Guotha (zemana z Gôtovian), ktorí sa usadili v Ľubeľi. Tu sa im 20. septembra 1811 narodil Jonáš ako prvorodený syn. O jeho súrodencoch nevieme toho veľa. Len sestra Jozefína Guothová sa spomína ako prispievateľka do Kollárových Národných spievaniek.

LEKÁR

- ktorý sa po štúdiách v Pešti vracia ako 25-ročný domov. V stoličných voľbách bol zvolený za lekára východného okresu Liptovskej stolice, t. j. Horného Liptova. Tak sa miestom jeho pobytu stali Hybe. Stal sa váženým činným občanom, ktorého si v Hybiach vážili natoľko, že mu bola vyplácaná odmena doživotne vo výške 30 zlatých ročne. Pôsobil v obecnom magistráte aj v Liptovskej národnej rade, podporoval založenie Liptovského hospodárskeho spolku i ochotníckeho divadla v Hybiach.

ZAKLADATEĽ 1. LEKÁRSKEJ SLOVENSKEJ SPOLOČNOSTI

- pod názvom SPOLOČNOSŤ LEKÁRSKO-SLOWANSKÁ, ktorú založil začiatkom roka 1833. Vo svojom prejave na zakladajúcom zhromaždení medikov zdôraznil, že je potrebné liečiť aj duševné, nielen telesné neduhy slovenského ľudu. V tomto období si pridal aj meno Bohumil. Slovenská lekárska spoločnosť udeľuje medailu s jeho portrétom a nadpisom JONÁŠ BOHUMIL GWOTH pri životných jubileách a zaslúžilým lekárom.

ŠTÚROV PODPOROVATEĽ

-pri uzákonení spisovnej slovenčiny na zasadaniach Tatrína intenzívne presadzoval liptovský mestský jazyk, Ľudovíta Štúra upozorňoval na jednotlivé javy pri zavádzaní slovenčiny do praxe. Štúr to ocenil v diele Náuka reči slovenskej: „...a hlaveň ďakujem Ťebe, statočná duša Slovenská Jonáš Bohumil Guoth, čo tam pod Kriváňom nad osúdom našim pilne rozmišľáš i všade kde len nuožeš srdečne a ochotne bez všetkých nárokou rodu nášmu pomáhaš, ktorí si ma ustavične väčšími prácami pri djele tomto podporovau.“ Viete, že Jonáš bol „u-ista“? Ako správny Lipták presadzoval koncovky „-u“, namiesto „-l“ (vjedou volí – vjedol volí). „L-isti“ boli zastúpení Hodžom a Martin Hattala dal nášmu jazyku modernú podobu až v r. 1852 v Krátkej mluvnici slovenskej.

Ako píše Daniel Hevier v knihe Štúr bedeker: „Je fascinujúce si predstaviť, že dnes hovoríme a píšeme jazykom, ktorý predstavoval jediný, konkrétny človek, pán doktor Guoth.“

POKLADNÍK V TATRÍNE

-podľa funkcie, ktorú zdedil po Gašparovi Fejérpaky-Belopotockom, mal viesť účtovníctvo spolku, každoročne predkladať správu o hospodárení, zaoberať sa vydávaním kníh v Tatríne a zabezpečovať ich

distribúciu. Knihy, noviny a kalendáre dovážal nielen do Hýb, ale aj do Ľubele.

Podľa Jonáša Guotha „*Slovák je od natúri reskí, bistrí, friškí, ohňivjeho, sanguiničnjeho temperamentu-jeho celá bitost' je chitrost'. Slovák náš opravdíví literu o voláko ňerád visí, iba tam de je nevihtutel'ne treba hu uživa.*“ Už v roku 1836 uverejnil článok pod názvom Slovo o čítacích knihovniach slovenských v Uhrách, kde vyjadril potrebu zakladať verejné knižnice. V dostupnosti národnej literatúry videl možnosť vzdelávania sa slovenského ľudu, ktorý neinvestoval ťažko zarobené peniaze práve do nákupu kníh.

ZBERATEĽ LIPTOVSKÝCH PIESNÍ

- v polovici 19. storočia zozbieral ľudové piesne a popevky v Beňadikovej. Zostavil z nich zborník obsahujúci 89 textov pod názvom Pesničky slovenské. Notové zápisy sa nezachovali. Beňadiková zrejme nebola náhoda. Pochádzala odtiaľ jeho manželka Mária Lubyová, dcéra zemana, popredného liptovského stoličného úradníka, národovca a právnika Juraja Lubyho.

VČELÁR

-ktorý sa na sklonku života začal venovať včelárstvu a spísal o ňom takmer 600-stranové dielo s názvom Včelárstvo pod Kriváňom.

Jonáš bol priateľom a spolupracovníkom pri formovaní sa slovenského národa s verejne a literárne činnými ľuďmi – s Gašparom Fehérpataky-Belopotockým (Liptovské Kľačany), s Jánom Kalinčiakom - štúrovcom, ktorý nejedny prázdniny trávil u starej mamy z matkinej strany Johany Lišovíničky v Ľubeli a odtiaľto vyrážal za najrevolučnejším básnikom Jankom Kráľom do Liptovského Mikuláša. Jonáš a Janko Kráľ absolvovali aj pár výstupov na Kriváň, pri ktorých ich sprevádzali ďalší dejatelia a velikáni našej histórie a literatúry. Môžeme byť hrdí na to, že jeden z týchto čínorodých aktívnych štúrovcov mal rodinné zázemie práve v Ľubeli.

PaedDr. Lenka Pavlaninová

Foto: archív obce

ĽUBEĽSKÉ NOVINY – informačný občasník pre občanov. XIV. ročník. Vydáva: Obec Ľubela, Ľubela 346, 032 14. IČO: 00 315 567. Tel.: 044/5593246, email: lubela@lubela.sk, web: www.lubela.sk. Redakčná rada: PhDr. Mgr. Mariana Magerčíaková, PhD., MPH (predsedníčka redakčnej rady), Ing. Erik Gemzický, PhD., Mgr. Jana Mlynarčíková, JUDr. Branislav Kubík - Ondřík, Ing. Stanislav Morong, PhD., Mgr. Erika Miklášová. Vydavateľ nezodpovedá za obsah reklamy a inzercie. Evidenčné číslo v MK SR: EV 5454/16. ISSN: 2453-9791. Vytlačil: REPROservis v náklade 430 výtlačkov. Distribúcia vlastná. Vydanie: jún 2021.